

Mamuşa!

Evlad-ı fatihan diyarı

TOPLUM BİLİM KÜLTÜR SANAT DERGİSİ

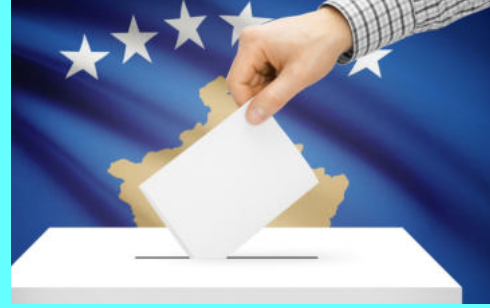
Yıl 1-Sayı 2- Ağustos -Eylül 2021- Mamuşa - Kosova

30 Ağustos Zaferi'nin 99. Yılı

2021-2022 Eğitim Yılı Başlarken

Kosova'yı Seçim Heyecanı Sardı

Festivalde Coşku Seli

Editör`den

YENİ BİR DÖNEME GİRERKEN...

Merhaba sevgili okurlar...

İki aylık bir aradan sonra toplumsal, bilimsel, kültürel, sanatsal haber, makale, araştırma türünde yazıların yanı sıra, şiir, hikaye, roman türünde edebi örneklerin de yer aldığı dergimizin yeni sayısı ile tekrar birlikte olmanın kıvancı içerisindeyiz. Bu arada yaz mevsimi süresince haşır neşir olduğumuz gündelik işlerin yoğunluğu içerisinde zamanın nasıl geçtiğini bile anlamaya fırsat bulamadan güzel mevsimiyle de yüz yüze kalıverdik.

İlkbaharda yavaşlar gibi olduğu için artık tatile çıkabilecekleri umudu içerisinde yaz mevsiminin ilk günleriyle birlikte soluğu tatil beldelerinde alanların sevinçleri de bulundukları yörelerde yaşanan dehşet verici orman yangınları yüzünden kursaklarında kaldı. Bu arada tekrar hortladığı görülen korona belası da yoğun bir aşı sürecine karşın insanların kabusu olmayı sürdürüyor.

Bu dehşet verici olaylar içerisinde gelip giderken sonunda 2021/2022 yeni eğitim-öğretim yılı da nasılsa gelip çattı. Ne var ki bu arada uğradığı değişikliğin ardından daha bulaşıcı ve tehlikeli bir hale geldiği görülen korona belasının durdurulmasına yönelik olarak yetkililer tarafından alınan önlemler çerçevesinde uygulamaya koyulan kısıtlama ve yasaklar uyarınca 1 Eylül tarihinde başlaması gereken yeni eğitim-öğretim yılının 13 Eylül tarihine ertelenmesi üzerine geçen yıl olduğu gibi bu yıl da sağlıklı bir eğitim sürecinin yapılamayacağı ortada.

Ama hayat her şeye karşın olanca hızı içerisinde acısı ve tatlısıyla devam ediyor. Bu yüzden dünyanın her yerinde olduğu gibi buralarda yaşayanlar da küçüğü büyüğü, kadını erkeği ile birlikte iş güçleriyle haşır neşir bir halde günlük yaşamlarına devam ediyorlar. Bu arada Kosova'yı yerel seçim heyecanının sardığı bugünlerde oy kaygısı içerisindeki siyasi parti liderleri seçim hazırlıklarıyla uğraşırken vatandaşları da hangi partiye, adaya oy verecekleri telaşının sardığı görülüyor.

Seçime katılıp oy vermek bir vatandaşlık görevidir. Bu yüzden diğer yörelerde olduğu gibi beldemizde yaşayanların da seçim günü sandıklar seçim noktalarına getirilip oylama işlemi başlatıldığında gönüllerindeki adayları seçmek amacıyla vatandaşlık görevlerini oylamaya katılarak yerine getirmeleri gerekir. Seçmen iradesinin ortaya çıkacağı hileden arınmış barışçıl bir seçim yaşanması temennileriyle...

Yeni bir sayıda görüşmek üzere kalın sağlıklıla.

Reşit HANADAN

BU SAYIDA:

*Birlikte yeni başarılarla doğru...
yazısı 3. sayfada

*Eğitim,kültür ve sanatı geliştirmeye çalışıyoruz
yazısı 4. sayfada

*Domates festivalinde tarımcılara hediye yağmuru
yazısı 6. sayfada

*Kosovalıları seçim heyecanı sardı
yazısı 7. sayfada

*Türk'ün Anadolu'ya mührünü vurduğu şanlı zafer
yazısı 8. sayfada

"Osmanlı ordusunda cepheden cepheye koşan gazi ve şehitlerimiz
yazısı 9. sayfada

*Duyduklarım gördüklerim yaşadıklarım ve hayal ettiklerim
yazısı 11. sayfada

*R.Hanadan'ın Döviziniz Var Mı? hikayesi Üzerine
yazısı 14. sayfada

*Mamuşa düğün türküleri ve düğün adetleri
yazısı 18. sayfada

*Parçalanmış bütün
yazısı 22. sayfada

*Mamuşa'da toprak ve ekosistem
yazısı 30. sayfada

*Mamuşa' da aşı olanların sayısı 2000'in üzerinde
yazısı 31. sayfada

*Türkiye'de okumak bir başka oluyor
yazısı 34. sayfada

*Saklı Yüzler - Bosna filmi sinemalarda
yazısı 35. sayfada

Yayın Yönetmeni:

*Reşit Hanadan

Yayın Danışmanı:

*Prof. Dr. İrfan Morina

*Yazı Kurulu:

*Prof. Dr. İrfan Morina

*Refki Taç

*Türker Mazrek

*Erol Morina

*Buyar Mazrek

*Reşit Hanadan

Grafik Tasarım:

*Nazmi Morina

Logo Tasarım:

Nuri Morina

Kapak resmi:

Gökhan Morina

Yazışma adresi:

Mamuşa Dergisi

Mamuşa Belediyesi, 20540

Mamuşa-Kosova

E- mail adresi:

mamusadergisi@gmail.com

Gönderilen yazılar yayınlasın veya yayınlanmasın iade edilmez. Yazılarda sergilenen görüşlerin sorumluluğu yazarlarına aittir

Mamuşa Dergisi, Mamuşa Be-

diyesi Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Müdürlüğü tarafından hazırlanıp yayınlanır.

Baskı: ARF SH.P.K - FUSHE KOSOVA - Kosova Ovası

Abdülhadi Krasniç, Mamuşa Belediye Başkanı:

BİRLİKTE YENİ BAŞARILARA DOĞRU...

Değerli hemşerilerim, merhabalar... Dergimizin geçen sayısındaki makalemde de belirttiğim gibi kısa bir aradan sonra işte yine birlikteyiz. Sohbet niteliğindeki bu makalemde sizlere tekrar seslenebilme mutluluğu içerisinde olduğumu özellikle belirtmek isterim. Malumunuz olduğu üzere sizden aldığımız destek ile göreve gelişimizden bu yana aradan yaklaşık dört yıl geçti. Bu süre içerisinde yaptığımız başarılı çalışmalara baktığımızda hepimiz adına gururlanmaktan kendimi alamıyorum. Bu yüzden dört yıl önce şahsıma verdiğiniz oyların boşa gitmemiş olmasının gönül rahatlığı içerisindeyim. Bu gerçeği zaten şimdiye kadar yapmış olduğumuz başarılı çalışmalar ortaya koyuyor. Hatırlatmak adına hiç olmazsa sadece birkaçını saymadan kendimi alamayacağım.

Göreve gelir gelmez halkımızın her bakımdan gelişmiş, dört başı mamur bir beldede yaşayabilmesi için kolları sıvadığımız gibi hemen gerekli çalışmalara giriştik. Beldemizin gece aydınlatılması, parkların onarımı, kanalizasyon ve kaldırım işleri, hane girişleri ile merkezden belediye önüne kadar giden ana yolun parke taşıyla döşenmesi konusunda önemli çalışmalara imza attık. Bu arada tarıma destek adına her yıl düzenlediğimiz domates festivalinde 189 tarımcımıza şeffaf çekilişler çerçevesinde traktör, tarım araç-gereci desteği sağladık. Bununla birlikte Tarım bakanlığı ile koordine içerisinde tarımcılarımıza sera malzemesi sağlama konusunda da epey başarılı çalışmalar yaptık. Bununla da kalmayıp Türk temsil Heyeti nezdindeki girişimlerimiz sayesinde arım arazilerinin rehabilitasyonu ve ova yollarının düzenlenmesi konusundaki takdire layık çalışmalarımızı da belirtmem gerekir.

Değerli hemşerilerim... Bu arada tabii ki eğitim, kültür, sanat alanlarını da unutmadık. Okullarımızdaki eğitim sürecinin kalitesini yükseltmek ama-

ciyla birçok projeye imza attık. Bu arada lisemizden mezun olan öğrencilerimizin Türkiye'deki üniversitelere kayıt yaptırabilmeleri konusunda da hayli mesafe kat etmiş bulunuyoruz. Edirne ile Tokat'taki üniversite yönetimleri nezdinde yaptığımız girişimler sonucu artık her öğrencimiz buralardaki fakültelerden birine kolayca kayıt yaptırabiliyor. Sağlık konusu da hep önceliğimiz olmuştur. Buna göre doktor, hemşire ambulans sayımızı artırmak suretiyle sağlık hizmetlerini artık yedi gün yirmi dört saat hizmet anlayışı içerisinde ve gerektiğinde hanelere de götürerek vermekteyiz. Bu arada işsizliğin azaltılmasına yönelik olarak son üç yıl içerisinde yaklaşık 50 hemşerimizi belediye bünyesinde istihdam etmekle önemli başarıya imza attığımızı da söylemek isterim. Ne var ki başlayıp da zaman darlığı yüzünden bitiremediğimiz projelerimiz de var. Bu konuda inşaatı devam etmekte olan modern aile sağlık merkezi binası ve içme suyu, kültür evi projelerini örnek olarak gösterebilirim.

Saygıdeğer hemşerilerim, vakit rüzgar gibi geçip giderken acısıyla tatlısıyla dört yılı geride bırakmak üzereyiz. Dostluk havasındaki bu sohbetimiz veda anlamında görülmemeli. Biz henüz işin başındayız. Yarım kalan işleri, dev projeleri tamamlayıp yenilerini de başlatırken birçok başarıya yine birlikte imza atacağız. Bildiğiniz gibi bu yılın 17 Ekim tarihinde ülke genelinde yerel seçimler gerçekleştirilecektir. Allah'ın izni ve sizlerin desteğiyle tekrar göreve gelmemiz durumunda yarım kalan projelerimizin yanı sıra eğitim, kültür, gençlik ve spor konularına da yoğunlaşacağımızı belirtmek isterim. Eğitimin kalitesini artırmak temel önceliğimiz olmakla birlikte kültür projelerimiz arasında kütüphane, konferans, gösteri salonu gibi bölümlerin de yer alacağı "Çok Amaçlı Kültür Merkezi" inşası da bulunmaktadır. Bunların yanı sıra, gelecek ve geleneklerimizi muhafaza edip

yaşatmak amacıyla kültür-sanat derneğimizi de harekete geçirerek kültür-sanat faaliyetlerini arttıracaktır. Bunların dışında gençlerimizi spora teşvike yönelik olarak Mamuşa'yı liglere taşıyacak bir futbol takımının kurulması projesini de hayata geçireceğiz.

Mamuşa'nın en önemi ihtiyacı olan yaklaşık 1 milyon Euro tutarındaki içme suyu projesini de gerçekleştirmek üzere daha şimdiden çalışmalarımıza başlamış bulunuyoruz. Bu proje kapsamında ülkemizdeki kurumların yanı sıra Anavatanımız

Türkiye'deki kurum ve kuruluşlar ile çok sayıda görüşme gerçekleştirdik. Halkın büyük bir çoğunluğunun tarım ile aşır-neşir olduğu beldemizde alışlagelmiş ürünlerin üretimi dışında alternatif ürünlerin de üretilmesi için çeşitli programları uygulaya koyacağız. Alternatif tarım ürünlerinin üretilmesini sağlarken tarım sektörünü katma değeri daha yüksek olan sektörlerle buluşturacağız. Buna ek olarak, tarım arazilerine yerleştireceğimiz elektrik direkleri ile tarımcılarımızın elektrik enerjisine ulaşımını da sağlayacağız.

Önümüzdeki seçim, Allah'ın izniyle bu projeleri tamamlarken hayati önem taşıyan yeni projeleri başlatabilmemiz için de iyi bir fırsatı oluşturuyor. Gelin bu fırsatı kaçırmayalım. Seçimin ülkemiz, Türk toplumu ve Mamuşa halkı için hayırlara vesile olması ve büyük hedeflere götüren yolda buluşup birlikte yürümek dileğiyle. Hoşça kalın...

Türker Mazrek, Mamuşa Belediyesi Eğitim Kültür, Gençlik Ve Spor Müdürü: EĞİTİM, KÜLTÜR VE SANATI GELİŞTİRMeye ÇALIŞIYORUZ

Sevgili okurlar, bu sayımızda sizlere Mamuşa Belediyesi Eğitim, Kültür, Gençlik Ve Spor Müdürü Türker Mazrek'i tanıtmaya çalışacağız.

- Sayın Türker Mazrek okurlarımıza kısa öz geçmişinizi anlatır mısınız?

-Tabii, memnuniyetle... 1993 yılında Mamuşa'da doğdum. İlk öğrenimimi "Hacı Ömer Lütfü" İlkokulu, lise eğitimimi "Atatürk Lisesi"nde tamamladım. Üniversite lisans eğitimimi İstanbul'da Türkiye burslusu olarak yaptım. Ardından, iki yüksek lisans eğitimimden birincisini Uludağ Üniversitesi İktisat Anabilim Dalı'nda, ikincisini ise Trakya Üniversitesi Bankacılık Anabilim Dalı'nda tamamladım. Trakya Üniversitesi İktisat Anabilim Dalı'nda halen doktora eğitimime devam etmekteyim. Eylül 2018 yılında Mamuşa Belediyesi'nde bir süre Bütçe ve Finans Müdürü görevinde bulunduktan sonra Ocak 2021 tarihinden itibaren aynı belediyede Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Müdürü olarak görev yapmaktayım.

- Biraz da müdürlüğünüz tarafından yapılan çalışmalardan bahsedebilir misiniz?

-Göreve geldiğim günden bu yana ilkokul ve lisede öğrenci ile öğretmenlerimize verimli bir eğitim ortamı sağlamaya çalışıyoruz. Bunların arasında ilkokul ile lisedeki her sınıfa projektör projesini hayata geçirerek kitap yokluğu nedeniyle sıkıntı yaşanan alanlardaki boşluğun internet üzerinden doldurulmasını sağlarken, öğretmenlerimize teknoloji aracılığıyla ders sunuş şeklini kolaylaştırdık. Bunun yanı sıra, "Anadolu" İlkokulu'ndaki tüm sınıf kapılarını değiştirip badana boyama işlerini gerçekleştirdik. Bunlara ek olarak okullarımıza gerçek birer öğrenim mekanı görüntüsü vermek amacıyla daha çok sayıda çeşitli projeyi hayata geçirdik. Ayrıca, korona salgını nedeniyle öğrencilerimizin daha sağlıklı koşullarda eğitim alabilmelerini sağlamak için temizlik çalışmalarını da had safhaya çıkarttık. Öğretmenimizin giriş-çıkışlarını kayıt altına almak için okullarımıza da "Kart okuyucu" sistemini yerleştirdik.

-Mamuşa'daki okullarda kadro ve ders kitabı konusunda neler söyleyebilirsiniz?

-“Anadolu” ilkokulu ile “Atatürk” Lisesi'nde görev yapan eğitim kadrosunun tamamı üniversite mezunlarından oluşmaktadır. Aralarında yüksek lisans mezunu ve bu arada doktora eğitimine devam eden değerli öğretmenlerimiz de bulunmaktadır. Dolayısıyla, okullarımızdaki kadroların uzmanlıkları söz konusu olduğunda da hiçbir eksiklik ve sıkıntı bulunmamaktadır. Ama ders kitabı konusunda bazı sıkıntılarımızın olduğunu söylemek durumundayım. Kosovalı Türkler bilindiği gibi daha 1951 yılında eski Yugoslavya'da kazanılan haklar çerçevesinde ana dillerinde eğitim görme k imkanına sahip oldular. Bazı sıkıntılara rağmen Türkçe eğitim halen devam etmektedir. Türk toplumu bugünlere Türkçe eğitim konusunda ödün vermeyerek gelmiştir. Ancak öğrenci ve öğretmenlerimiz fiziki koşulların yetersizliğine ek olarak Türkçe kitap sorunu ile yüz yüze kalmaktan da ne yazık ki bir türlü kurtulamamışlardır. 21. Yüzyılda ders kitabı olmadan verimli bir eğitim yapılması

düşünülemez. Ama Kosova'daki Türkçe liselerde bu eğitim yılı da ne yazık ki bazı derslerle ilgili Türkçe kitap yokluğu içerisinde geçecek. Sorunun çözüme kavuşturulması için ilk başta Kosova Cumhuriyeti Eğitim Bakanlığı'nın daha hassas olması gerektiği düşüncesindeyim. Bakanlıktaki Türkçe eğitimden sorumlu görevliler de konuya daha büyük bir hassasiyetle yaklaşmalı. Türk toplumunu temsilen mecliste, hükümette yer alan temsilcilerimizin de ilgili bakan ve yetkili kişiler ile görüşerek sorunun çözümüne katkıda bulunmaları gerektiğini ayrıca belirtmeye gerek yok. Anavatanımız Türkiye'nin de bu konuda desteğini esirgemeyeceğini düşünüyorum. Nitekim yapılmakta olan bazı girişimler var. Türk kurum ve kuruluşları ile gerçekleştirdiğimiz görüşmelerde, Türkçe ders kitabı sorununun halledilmesi için gereken desteği vereceklerini her seferinde dile getiriyorlar.

- Mamuşa'ya kültür merkezi inşa edilmesi konusunda neler söylemek istersiniz?

-Mamuşa'da kültür-sanat faaliyetlerine katkı sunacak bir bina için "Çok Amaçlı Kültür Merkezi" projesini en kısa zamanda hayata geçireceğiz. Bu proje belediye başkanımızın talepleri doğrultusunda kardeş belediyemiz Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından gerçekleştirilecektir. Yaklaşık 10 milyon TL /1 milyon Euro/ değerindeki bu proje içerisinde kütüphane ve konferans salonu gibi bölümler de bulunmaktadır.

Mamuşa Kültür Evi projesi

- Müdürlük olarak hayata geçirmeyi düşündüğünüz başka projeleriniz var mı?

-Bilindiği üzere gelecek ay içerisinde yerel seçimler gerçekleştirilecektir. Dolayısıyla, önümüzdeki dönemde aynı görevde bulunmamız durumunda eğitim başta olmak üzere kültür-sanat, gençlik ve spor alanına da daha fazla ağırlık verilecektir. Yeni projeler arasında dershane sıkıntısını gidermek amacıyla "Anadolu" İlkokulu'na ek bina inşa etmek, Atatürk Lisesi'nde eksikliği duyulan fizik-kimya-biyoloji laboratuvarını oluşturmak, kültürümüzü, gelenek ve göreneklerimizimizi tanıtabileceğimiz uluslararası bir kültür-sanat festivali başlatıp bunu her yıl geleneksel olarak düzenlemek gibi projelerimiz var. Bu arada 40 küsur yıl önce kurulan ama mekan yokluğu yüzünden pek faal olmayan Aşık Ferki Derneği'ni de canlandırmaya çalışacağız. Gençlik ve spor alanına gelince ise ekibimizle birlikte Mamuşa'yı liglerde temsil edecek bir futbol okulunu hayata geçirmeyi de hedefliyoruz

Nazmi Morina

Bursa ile Mamuşa belediye başkanlarının karşılıklı ziyaretleri ardından DOSTANE İLİŞKİLERİN MEYVELERİ TOPLANIYOR

Temmuz ayının son günlerinde Mamuşa'yı temsilen Bursa Büyükşehir Belediyesi'ne resmi bir ziyarette bulunan Mamuşa Belediye Başkanı Abdülhadi Krasniç ile ev sahibi belediye başkanı Alinur Aktaş arasında, Mamuşa Belediyesi Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Müdürü Türker Mazrek'in de katıldığı samimi görüşmeler esnasında var olan dostane ilişkilerin daha da geliştirilmesi konusunda görüş birliğine varılmış bulunuyor. Ev sahibi Alinur Aktaş Mamuşa Belediyesi'nin her bakımdan güçlenip gelişmesine şimdiye kadar olduğu gibi bundan böyle de ellerinden gelen yardım ve desteği sunacaklarını belirtti. Başkanın girişimiyle Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından Mamuşa Belediyesi'ne bir otobüs hediye edilmesi de bu ilişkilerin hemen meyve vermeye başladığını ortaya koyuyor. İki başkan arasında yapılan görüşmelerde Bursa Büyükşehir Belediyesi'nin Mamuşa halkının yıllardır gereksinim duyduğu içme suyu ile kültür evi inşaatı projelerinin hayata geçirilmesine de katkıda bulunması kararlaştırıldı.

Mamuşa'ya hediye edilen otobüs

Bursa Büyükşehir Belediyesi'ne yapılan ziyaretten bir görüntü

Belediye Başkanı Alinur Aktaş Mamuşa'da

Bursa Büyükşehir belediye Başkanı Alinur Aktaş Ağustos ayının ortalarında düzenlenen Uluslararası Mamuşa Domates Festivali'ne katılmak üzere Mamuşa'yı ziyaret etti. Bu ziyareti çerçevesinde tekrar bir araya gelen iki başkan arasında söz konusu projelerin derhal hayata geçirebilmesi için gerekli çalışmalara geçilmesi konusunda görüş birliğine varılmış bulunuluyor.

Edirne Belediye Başkanı Recep Gürkan Mamuşa ziyaretinde

Ağustos ayının son günlerinde çıktığı Kosova gezisi çerçevesinde Mamuşa Belediyesi'ni de ziyaret eden Edirne Belediye Başkanı Recep Gürkan ile Mamuşa Belediye Başkanı Abdülhadi Krasniç arasında dostane görüşmeler gerçekleştirildi. Başında bulundukları belediyelerin çalışmaları hakkında bilgi alışverişinde bulunan her iki başkan bu ziyaret ile görüşmelerin ileride de daha sıkça yapılmasını arzu ettiklerini belirtirken çok sayıda ortak projeyi hayata geçirmeye hazır olduklarını vurguladılar.

YÖK'ten Öğrencilerimize Burs

YÖK- Yüksek Öğretim Kurumu Başkan Vekili Prof. Dr. Rahmi Er geçenlerde Kosova'ya yaptığı resmi ziyareti çerçevesinde Mamuşa'ya da geldi. Belediye başkanı ve diğer yetkililerle yapılan görüşmede Türkiye'deki üniversitelerde okuyacak Mamuşalı öğrencilere burs sağlanması konusu ele alındı. Buna göre YÖK tarafından 3 öğrencimize burs verilmesi kararlaştırılmış bulunuyor.

13. Uluslararası Mamuşa Domates Festivali çerçevesinde düzenlenen çekilişte şanslı tarımcılar traktör dahil onlarca tarım araç-gereci kazandı

TARIMCILARA BELEDİYEDEN HEDİYE YAĞMURU

Bu yıl 18 Ağustos tarihinde sırasıyla 13. kez düzenlenen Uluslararası Domates Festivali'ne Mamuşa halkının yanı sıra ülke ve ülke dışından çok sayıda üst düzey konuk da katıldı. Kosova hükümetini temsilen Başbakan Yardımcısı Emilija Rexhepi, /KDTP Başkanı/ Bölgesel Kalkınma Bakanı Fikrim Damka, Tarım Bakan Yardımcısı İmri Demelezi,

Kültür Bakan Yardımcısı Seynur Veshal, KDTP milletvekilleri Fidan Brina ile Enis Kervan, Türkiye'den AKP Bursa milletvekilleri Emine Yavuz Gözgeç ile Ahmet Kılıç, Bursa Büyükşehir belediye Başkanı Alinur Aktaş, Samsun İlkadım Belediye Başkan Yardımcısı Şerif Mirik, Türkiye'nin Priştine Büyükelçisi Çağrı Sakar, Prizren Başkonsolosu Serdar Özaydın, TİKA Kosova Koordinatörü Cihan Dinçer, Yunus Emre Kosova

Şubeleri Müdürü Mehmet Ülker katılımlarıyla renk kattılar. Mamuşa'nın merkezindeki Çanakkale Şehitleri Anıtı'na yapılan ziyaret ve burada şehitlerin ruhlarına okunan duaların ardından başlayan festivalin açılışında Mamuşa belediye başkanının yanı sıra konuklar da festivali izlemek için gelen halka hitaben Mamuşa'da bulunmaktan büyük memnuniyet duyduklarını belirterek tarımcılığın ve festivalin önemine dair birer konuşma yaptılar.

Tarım alanında dikkat çekici başarıların elde edildiği Mamuşa'da düzenlenen böyle bir festivalde Mamuşalılar ile bir arada olmaktan mutluluk duyduğunu belirten Kosova Başbakan Yardımcısı Emilija Rexhepi hükümet olarak tarımın gelişmesine büyük önem verdiklerini vurguladı. KDTP Başkanı ve Bölgesel Kalkınma Bakanı Fikrim Damka bundan böyle de Mamuşa'ya ellerinden gelen yardımı sunmaya devam edeceklerini, 17 ekimde düzenlenecek yerel seçimlere şimdiki başkan Abdülhadi krasniç ile katılmayı kararlaştırdıklarını belirtti. Mamuşa'da bulunmaktan büyük bir mutluluk

duyduğunu belirten Bursa Büyükşehir

Belediye Başkanı Alinur Aktaş konuşmasında Bursa olarak her zaman Mamuşalı soydaşlarının yanında olacaklarını vurguladı. TC Priştine Büyükelçisi Çağrı Sakar konuşmasında Mamuşalı tarımcıların başarılı çalışmalarıyla Kosova ekonomisine kayda değer katkıda bulunduklarını söyledi.

Konuşmaların ardından patlatılan havai fişeklerin renk kattığı festival kapsamında Mamuşa'daki tarımcılığı teşvik amacıyla başarılı tarımcılar arasında yapılan çekilişte çok sayıda tarımcıya traktör dahil onlarca tarım araç-gereci de hediye edildi. Üst düzey konuklara belediye adına verilen plaketlerin sunumuyla devam edilen festival halk oyunları ve havai fişek gösterisiyle sona erdirildi.

Abdülhadi Krasniç

Emilija Rexhepi

Fikrim Damka

Alinur Aktaş

Çağrı Sakar

Cihan Dinçer

Başkan Abdülhadi Krasniç festivaldeki hediye çekilişinde traktör kazanan şanslı tarımcılar; soldan sağa: Yusuf Şala, Ramadan Krüezi ve Mitat Taç ile traktörlerin teslimatında birlikte görülmüyorlar.

Şanslı tarımcılara 40 frez ile 11 adet beşli patlatma adlı toprağı işleme makinesi hediye edildi

KOSOVALILARI SEÇİM HEYECANI SARDI

Kosova Cumhurbaşkanı Vjosa Osmani tarafından alınan karar uyarınca 17 Ekim 2021 Pazar günü düzenlenmesi öngörülen yerel seçim tarihi yaklaşırken kazanma hırsı içerisindeki siyasi parti liderleriyle yerel yönetimlere talip adayların da büyük yarışmayla ilgili hazırlıklarını hızlandırdıkları görülüyor.

Kosova Merkezi Seçim Komisyonu tarafından düzenlenen 2021 yerel seçimlerinde belediye başkanlığı makamı ve meclis üyelikleri için ülkedeki kayıtlı çok sayıda siyasi oluşum temsilcisinin yanı sıra bağımsız adaylar da yarışacak. Siyasi partilere bağlı olanlarla birlikte bağımsız adayların da çoğunu Arnavut kökenli adaylar oluşturuyor. Bu arada konuyla ilgili olarak yapılan açıklamalara göre seçimlerde belediye başkanlığı veya meclis üyeliği için Sırp, Türk, Boşnak, Roman azınlık toplumlarını temsilen de çok sayıda adayın yarışacağı vurgulanıyor.

Yirmi yıldan bu yana işsizlik, siyasetçilerin karışıkları skandallar ve yolsuzluklarla çalkalanırken Avrupa'nın en yoksul ülkesi durumuna geldiği gerekçesiyle daha güzel bir yaşam yolundaki umutlarını giderek yitiren gençlerden çoğunun Avrupa'ya kaçma hayaliyle yaşadığı Kosova'da hükümetler bu skandal ile yolsuzluklar yüzünden çoğu kez görev sürelerini doldurmadan istifa etmek zorunda kalınca sık sık olağanüstü seçimlere gidiliyor. Ne var ki ülke genelindeki seçimlere katılım oranının her yeni seçimde daha da düşmesi geçim derdiyle boğuşan vatandaşların seçime çıkmaktan artık bıktıklarını ortaya koyuyor. Bu gerçeği son seçimlere katılım oranlarının düşüklüğü gösteriyor. Bilindiği üzere bundan dört yıl önce, 22 Ekim 2017 tarihinde yapılan son yerel seçimlere katılım oranı yüzde 44.1 civarındaydı. Bu yılki seçimlere katılım oranının ne kadar olacağı konusundaki tartışmalarda ortaya atılan görüşlere göre oranın yüksek

olmayacağı, yine yüzde 50'nin altında kalacağı görülüyor.

Başkent Priştine başta olmak üzere Kosova'daki irili ufaklı 38 belediye başkanı ve meclis üyelerinin seçilip belirleneceği önümüzdeki yerel seçimlerde hedeflenen makamlara seçilebilmek amacıyla partiler ve adaylar arasında kıran kırana bir mücadele yürütülecek. En büyük mücadele ise anlaşılacağı üzere başkent Priştine için verilecek. Türk partileri ve adaylarına gelince... En büyük mücadelenin Mamuşa belediye başkanlığı ile meclis üyelikleri için verileceği ortada. Mamuşa belediye başkanlığı için ikisi parti temsilcisi, ikisi de bağımsız olmak üzere dört aday, 15 üyeden oluşan meclis üyeliği için ise yaklaşık 40 aday yarışacak. Söz konusu makamlara kimlerin oturacağını halkın, yani seçmenin hür iradesi belirleyecek.

30 Ağustos Başkomutanlık Meydan Muharebesi'nin 99. yıldönümü

TÜRK'ÜN ANADOLU'YA MÜHRÜNÜ VURDUĞU ŞANLI ZAFER

Büyük önder Mustafa Kemal Atatürk komutasındaki Türk ordusunun zaferiyle sonuçlanan Büyük Taarruz ve Başkomutanlık Meydan Muharebesi tarihe dünyanın gördüğü en büyük kahramanlık destanlarından biri olarak geçti. Başkomutan Mustafa Kemal Paşa yurdu işgal eden düşmanları tamamen kovmak amacıyla bir yıl kadar süren hazırlık döneminin ardından 26 Ağustos 1922 tarihinde Büyük taarruzu başlattı. Başkomutan Mustafa Kemal Paşa muharebeyi yönetmek üzere Genel Kurmay Başkanı Fevzi Çakmak Paşa ve Batı Cephesi komutanı İsmet Paşa ile Afyon Karatepe'ye geçti. 26 Ağustos sabahı saat 04. 30'da başlayan taarruzun başlangıcında Türk askeri birkaç saat süren süngü hücumunun ardından Tınaztepe'yi kontrol altına aldı. Bu arada Belentepe ve Kalecik de düşmanın elinden kurtarıldı. Taarruzun birinci günü ordu birlikleri Büyüktepe'den Çiğiltepe'ye kadar 15 kilometrelik sahadaki birinci hat mevzilerini ele geçirdi. 7 Ağustos Pazar günü de Afyonkarahisar 8. Tümen tarafından kurtarıldı.

28 ve 29 Ağustos günlerinde devam eden muharebede düşmanın 5. tümeni de etkisiz hale getirildi. 29 Ağustos gecesi durum değerlendirmesi yapan komutanlar hemen harekete geçip taarruzun kısa sürede sonuçlandırılmasını kararlaştırdıktan sonra planın aksamadan hayata geçirilmesine yönelik önlemler alındı. Başkomutan Mustafa Kemal Paşa Türk ordusunun Kurtuluş Savaşı'nda kazandığı en önemli zaferin arifesinde, 30 Ağustos sabahında Zafertepe Çalköy'de birliklere taarruz emrini verdi. Bizzat yönettiği Dumlupınar'daki meydan muharebesinde kahraman Mehmetçik Yunan birliklerini Alıören, Keçiler, Kızıltaş Deresi yolunun iki yanında tamamen sarıp yok edince Büyük Taarruz ve Başkomutanlık Meydan Muharebesi 30 Ağustos günü zaferle sonuçlandı.

Mustafa Kemal Paşa zafer sonrası 2 Eylül'de Dumlupınar'da, Batı Cephesi'ndeki tüm subay ve erlere okunmak üzere yayınladığı bildiride "Bütün arkadaşlarımla Anadolu'da başka meydan muharebelerinin de verileceğini göz önünde bulundurarak ilerlemesini ve herkesin akıl gücü ve yurtseverliğinin kaynaklarını kullanarak yarışmayı bütün gücüyle sürdürmesini talep ederim. Ordular ilk hedefiniz Akdeniz'dir, ileri!..." emrini verdi.

Atatürk'ün başkomutanlığında yapılan Büyük Taarruzun başarıyla sonuçlanmasının ardından Yunan orduları İzmir'e kadar takip edilmiş, 9 Eylül 1922'de İzmir'in de geri alınmasıyla Türk toprakları Yunan işgalinden kurtarılmıştır. İşgal birliklerinin ülke sınırlarını terk etmesi daha sonra gerçekleşmişse de 30 Ağustos sembolik olarak ülke topraklarının geri alındığı günü temsil eder. İlk kez 1924 yılında Afyon'da Başkumandan Zaferi adıyla kutlanan 30 Ağustos günü, Türkiye'de 1926 yılından beri Zafer Bayramı olarak kutlanmaktadır.

SES

Verdi ana, baba canını,
Gökler: "Daha da ver" dedi.
Bir savaştı, Allah Allah!
Su: "Allahuekber" dedi.
Toprak ölüme taş iken,
Taş ecele: "mermer" dedi.
Duyamadım bir Mehmetçik,
Yüz düşmana neler dedi.
Dağlar dağ oldu bir daha,
Sömürgene "yeter" dedi.

Fazıl Hüsnü Dağlarca

OSMANLI ORDUSUNDA CEPHEDEN CEPHEYE KOŞAN GAZİ VE ŞEHİTLERİMİZ

Cemali tunalıgil

Din alanında hizmet veren şahsiyetlerden mada Osmanlı dönemi ordusunda da çok büyük hizmetleri geçmiş büyüklerimiz de vardı. Bunların birçoğu Kurtuluş Savaşı'nda, Çanakkale, Galiçya, Irak, Suriye, Kafkasya... gibi cephelerde savaşarak şehit düşmüş, bazıları, gazi olmuş, bazıları evlerine dönmüş, bazıları da Türkiye'de kalıp aile sahibi olmuşlardır.

Mamuşa'dan son yıllarda Osmanlı ordusuna 60'ın üzerinde Mamuşalının katıldığı bilinmektedir. Bunlardan bazıları onbaşı ve subaylığa, hatta binbaşılığa kadar yükselbilmişlerdir. Osmanlı döneminde tahsil görmemiş rütbeli askerlere "ÇANTALI" adı verilirmiş. Bu rütbeyi hak edenlerden biri de ÇANTALI HÜSEYİN Ağa'dır.

Yine Osmanlı ordusunda binbaşılığa kadar yükselen bir büyüğümüz de REŞİT OĞLU MEHMET EFENDİ'dir. Osmanlı ordusuna büyük hizmetler veren ve ailemizin de bir ferdi olan Binbaşı Mehmet Efendi'nin Selanik'te askerine sabah eğitimi verirken aniden kalp krizi geçirerek vefat ettiği bilinmektedir.

REŞİT AĞA KOLBURAN-KRÜEZİ /1880-1958/

Hüseyinoğlu Reşit Ağa 1880 yılında Mamuşa'da dünyaya geldi. Reşitler ailesindendir. Köyde bizim aile Reşitler ailesi olarak bilinmektedir. Reşit Ağa'dan önce Murat ve Davut adlı amcazadelerimiz de Osmanlı askeri olarak Bağdat cephesinde İngilizlere karşı savaşmış, şehit düşmüşler. Reşit Ağa da amcazadeleri gibi Balkan Savaşı'na gönüllü asker olarak katılmış, ardından Çanakkale Savaşı, daha sonra da Kurtuluş Savaşı'na katılıp mücadele etmiş, büyük kahramanlıklar göstererek Atatürk'ün takdirini kazanmış gazilerimizden biridir. Kurtuluş Savaşı'nda Atatürk'le birçok cephede omuz omuza savaşmış, Ata'mızla yakın arkadaşlık kurmuş, gösterdiği kahramanlıklar nedeniyle bizzat Atatürk tarafından "İstiklâl Madalyası" ile ödüllendirilmiştir. Böylece Kurtuluş Savaşı'nda İstiklâl Madalyası ile mükâfatlandırılan ilk büyüğümüzdür. Reşit Ağa cesur, cesaretli gözü pek korkmaz olduğu için Atatürk'ün gözüne girmiş ve ölümüne kadar da yakın arkadaşlığını sürdürebilen önemli şahsiyetlerimizden biri olmuştur.

Kurtuluş Savaşı bitmiş, ülkenin sorunları görüşülürken özel bir sohbet esnasında Atatürk, Reşit Ağa'ya "Bir isteğin var mı?" diye sorar.

"Evet Paşam, tabi ki var. Daha düne kadar bizim olan, fakat şimdi sınırlarımız dışında kalan, benim de doğup büyüdüğüm, Türklük ateşiyle buram buram yanan, öz be öz Türk olan, Türkçe konuşan köyümün tümünü, mübadele sonucu boşalan köylerden birine iskân ettirmek istiyorum" der.

Atatürk hiç tereddüt etmeden Reşit Ağa'nın önüne Türkiye haritasını serer ve "Beğendiğin yeri seç ve altını

çiz..." der. Reşit Ağa Balıkesir'de yaşadığı için Balıkesir'in "Altınova" beldesini seçer. Atatürk de Reşit Ağa'nın isteğini yerine getirir, Altınova beldesini Mamuşalılara tahsis eder. Reşit Ağa büyük bir istekle işe koyulur. Önce amcazadelerinden olan köyün imamı Behçet Efendi'ye ve köyün muhtarı Veli Dayı'ya birer mektup gönderir. Bir süre bekler, cevap alamayınca da 1932 yılında kalkıp doğum yeri olan Mamuşa'ya gelir. Konuyu yakınlarına, özellikle amcaoğlu olan köy imamı Behçet Efendiye ve köyün ileri gelenlerine anlatır. Lakin ilk başta köy imamı olan amcazadesi Behçet Hoca'yı ikna edemez. Böylece üzgün bir şekilde Balıkesir'e döner ve hayatının sonuna kadar burada çocuklarıyla yaşamını sürdürür. Güçlü bir kişi olduğu için Atatürk kendisine "KOLBURAN" soyadını verir. İstiklâl gazisi Reşit Kolburan 26.05.1958 yılında Balıkesir'de vefat etmiştir. Balıkesir Devlet mezarlığında topırağa verilen Reşit Kolburan, arkasında üç kız bir erkek çocuk bırakmıştır.

ONBAŞI YAHYA ARSLAN – ŞALÂ /1881-1965/

1881 yılında Mamuşa'da doğan ve yine 1965 yılında Mamuşa'da hayatını kaybeden bir başka gazimiz de ONBAŞI YAHYA ARSLAN'dır. Onbaşı Arslan'ın torunu Cavit Şallı dedesini şöyle anlatıyor:

-Dedem, askerlik çağına geldiğinde Yugoslav askeri olarak silâh altına alınır. Türk olduğu için Sırp tarafından birkaç defa öldürülmeye teşebbüs edilir. Terhis zamanı yaklaştığı sıralarda I. Dünya Savaşı patlak verir. Cephede Almanlarla savaşırken esir düşerler. Burada birkaç gün esir kaldıktan sonra Türk askerlerine rastlarlar, Türk olduklarını ve Türk ordusuna gönüllü olarak katılmak istediklerini söylerler.

Mamuşa'da Çanakkale Şehitleri Anıtı

Şanlı tarihimizden sayfalar

Arslan Onbaşı ve diğer üç Arnavut arkadaşıyla birlikte Türk askeri olarak savaşın neredeyse her aşamasında bulunurlar. Hatta aklının ucundan bile geçiremedikleri Batum'a kadar giderler. Birçok cephede aslanlar gibi savaşan Onbaşı Arslan, en çetin mücadeleleri Ermenilere karşı sürdürür. Ermeniler Türkçe bildikleri için zaman zaman Türk üniforması giyerek Türk askerinin arasına sızıp büyük zararlar vermişler. Osmanlı'nın Kafkaslar'dan çekilme kararının ardından Onbaşı Arslan ve arkadaşları I. Dünya Savaşı'nın sona ermesiyle birlikte Atatürk'ün başlatmış olduğu Kurtuluş Savaşı'na katılır ve savaşın sonuna kadar mücadelelerini sürdürürler. Savaş bittikten sonra Arslan Onbaşı'ya Türkiye'de kalmaları teklifinde bulunulur. İstedikleri kadar mal-mülk ve arazi verilebileceği söyleneceği de yedi yıl memleket hasretiyle buram buram tutuşup yandıklarını, sevdiklerinin hasretine son vermek istediklerini söyleyerek Mamuşa'ya dönerler. Aslan Onbaşı yedi yıl kaldığı cephe-den ailesine ancak beş yıl sonra mektup yazabiliyor, yazdığı mektubun da ancak iki yıl sonra ailesine ulaşabildiği biliniyor. Cavit Şallı bize, dedesi Aslan Onbaşı'nın şu türküyü dilinden hiç düşürmediğini anlatıyor:

Kafkasya dağlarında yeşil çiçekler açar
Altın gümüş ovalar sırmalar saçar
Bozulmuş Ruslar yel gibi kaçar
Kader böyleymiş heybetli asker.
Canım feda olsun bu vatana
Patlatayım, mermiler şahlanıp gitsin dağa taş
Ezan sesi duyulmuyor hâkim çıkmış minbere
Kâfir düşman bayrak asmış camilere her yere
Öyleyse gelin hey din kardeşler gelin ölelim el ele.

RÜSTEM ABİDİN AĞA – MORİNA (1890 - 1976)

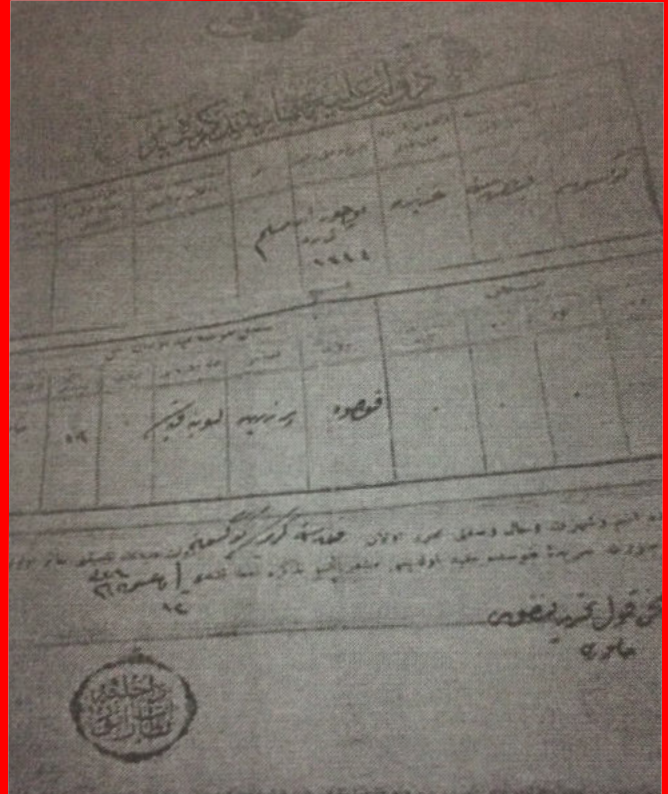

1890 yılında Mamuşa'da dünyaya gelen gazilerimizden biri de RÜSTEM AĞA'dır. Yıl 1916'dır. 43 Mamuşalı ile birlikte Osmanlı ordusuna gönüllü olarak katılırlar RÜSTEM AĞA, yaşayacağı serüvenlerin daha başlangıcında, 25 yaşlarında bir delikanlıdır. Önce Irak Cephesi'nde tahminen Kut-ul Amare'de bir yıl İngilizlere karşı çetin bir mücadele veriyor. Bağdat savaşın son günlerini yaşıyor. İngilizler çok daha kalabalıktır. Mücadele amansız devam eder. Enver Paşa Bağdat'ta yürütülen savaşın son günü askerlerin ağlayarak şöyle hitap eder: "Aslanlarım! Düşman askeri büyük bir güçle ilerliyor. Biz ise elimizde kalan bir avuç askerle karşı koyacak durumda değiliz. Her şeyinizi yakın, düşmana hiçbir şey bırakmayın..." der ve arabasına binip İstanbul'a döner. Bize bu olayı anlatan Osmanlı gazisi Rüstem Ağa, sonunda İngilizlere esir düşer ve Hindistan'ın Bombay şehrine götürülür. Anlaşmalar yapıldıktan sonra, yıllar sonra tekrar doğum yerine döner ve hayatının sonuna kadar Mamuşa'da ailesiyle birlikte yaşar. 18.06.1976 yılında Mamuşa'da vefat eder. Rüstem Morina'nın oğlu Abidin Morina, babasının cephede iken okudukları bir şiiri canı sıkıldığı zaman sık sık söylediğini bize anlattı.

Annem beni büyüttü/ Bu yerlere yolladı
Al Sancağa teslim verdi / Hizmet eyle vatana
Sana sütüm helaldir / Ay küçük asker sen nereye
Ben gidiyorum evime / Kan damlar yüreğimden

İşittin mi? / Dünkü zabıtlar ne söyledi kışlada
Kâfir düşman bayrak bağladı / Camilerde her yerde

Gel turalım el ele / Atalım dağ tepe
Patlatalım bombaları / Şan verelim her yere.

Rüstem Ağa'nın Osmanlıca askerlik belgesi

Duyduklarım-Gördüklerim-Yazdıklarım Ve Hayal Ettiklerim

Bahtiyar SİPAHİOĞLU

İnsanoğlu doğar, yaşar ve günü gelir ölür. Hayat dediğimiz bu süre içinde büyüklerinden duyduğu, hissettiği ve elde ettiği malzemeler doğrultusunda çevresinde, yaşanmış olaylardan haberdar olur. Duyduklarını anlamaya çalışırken Yaradan tarafından insana verilen en önemli nimetlerden biri olan aklını kullanarak, kendince ve imkânlar dahilinde tahlil etme sonucuna gider. Yaşanmış, yaşanması mümkün ve fikirlerimin yönlendirdiği olaylarla ilgili değişik türlerde yazılar yazdım. Yazdıklarımı dergi, gazete, sempozyum, görsel basın ve kaptaplara aktararak, kırıntı biçiminde de olsa, bir şeyleri tarihe not düşmeye çalıştım. Ancak doğduğum, büyüdüğüm ve acısıyla tatlısıyla gençliğimi yaşadığım köyümün resmini bütün renkleriyle aktarma yeteneğimi kendimde göremediğimi "Evlad-ı Fatihan Diyarı Mamuşa" Dergisi'nin sayfalarını çevirirken Refki Taç'ın "Hatıratımda Mamuşa" başlıklı yazısını okurken da fark ettim.

Kuruluşundan günümüze kadar Mamuşa siyasi, ekonomik, kültürel ve saire alanlarda tarihe silinmeyen izler bırakan sayısız olayları yaşadı. Yaşanan bu olayları tarihin tozlu raflarına taşımak insanların borcudur. Bazı olaylar var ki tarihin akışını değiştirir. "Temel Taşı" diyebileceğimiz önemli olaylardan biri Mamuşa'nın, Kültür-Edebiyat ve Sanat dergileriyle buluşmasıdır. Sofra ve Derya Dergileri Mamuşa'nın "Can Simidi" haline gelen önemli iksir olayıdır. Bu dergiler devirlerin değişmesiyle unutulmaya yüz tutmuş tarihi, siyasi, edebi ve kültürel olayların yazıya geçmesiyle vücut bulmasıdır. 5-6 bin nüfuslu bir yerleşim yerinde birbirine yakın kültür-sanat-edebiyat dergilerinin hayat bulması dilimiz, kültürümüz ve siyasi varlığımızın önemli göstergesi olduğu sarsılmaz bir gerçektir. Bu gerçekler doğrultusunda Mamuşa bulunduğu bölgede olduğu gibi Türk Dünyası'nda da adını "altın harflerle" yazdırdı.

Bir elin nesi var, iki elin sesi var atasözünün verdiği güçle Mamuşa gençlerinin aydın fikirleri 20. yüzyılın son günlerini yaşarken bir atılım yaptı. Ancak araya tefrika girince, fikirlerin çarklarında arızalar oluştu. Arıza hayatın bir gerçeğidir. Her yerde, her kitlede olur ve olacaktır. Önemli olan meltem rüzgârlarını estirmek ve arızayı ortadan kaldırmaktır. Arızayı kaldırmak yerine nefsi emarenin emirlerine yer verildi. Neticede hem Sofra Dergisi hem de Derya Dergisi siyasetin kurbanı oldu. Sonuçta Mamuşa tarihi, kültürü ve fakî yumağı zarar gördü. Dolayısıyla genç, yeni şair, yazar ve düşünürlerin yetişmesi engele takıldı. Tarih 21. yüzyıla girerken Mamuşa'ya altın tepsi üzerinde imkânlar sundu. Köy statüsünden belediye statüsüne geçti. Bu, fenomen bir olaydır. Belediyeyi idare edenler değişik alanlarda bir şeyler yapmaya çalıştılar. Ancak varlık iksiri olan kültür-sanat-edebiyat ihmal edildi. Sosyal medyada düğün eğlenceleri, tarım ürünleri icraat olarak boy gösterildi. Hâlbuki Mamuşa eşi ve benzeri az bulunan kültür deryasıdır. Mamuşa kültür deryasında edebiyatın, sanatın, sosyolojinin, tarihin, siyasetin ve daha nice bilim dallarının hazineleri fışkırmaktadır. Var olan bu hazinelerin farkına cehaletin çemberine takılarak, gözler kör oldu.

Bütün bu kargaşalara rağmen Belediye'nin girişimiyle "Evlad-ı Fatihan Diyarı Mamuşa Dergisi" nin doğup, hayat bulması, Türk kültürüne kazandırılması beni sevindirdiği gibi,

bütün Türk Dünyası'nı da sevindirmiş olduğundan hiç şüphem yoktur. Başta Belediye Başkanı'nı, Eğitim Kültür Gençlik Ve Spor Müdürü'nü, Yayın yönetmenini, Yayın danışmanını, Yazı kurulumu ve yazılarıyla katkıda bulunan yazarları kutlar, sağlıklı, mutlu ve uzun ömürlü başarılı günler dilerim.

Tabiat bütün güzelliklerin sergilendiği kıyamete kadar uzanan uçsuz bucaksız yoldur. Bu varlığın efendisi insandır. İnsan doğuştan ölüm anına kadar hep bir şeyler öğrenir. Doğrusu tabiat insana üzerinde barındırdığı bütün sıfatları ve becerileri kazandırırken bir şeyleri de alır, aldıklarıyla mahrum bırakır. Dünyaya öksüz olarak geldim. Bu eksikliğin acısını her anımda yaşadım. Karşılığında bazı imkânları bahşetmeden de geri kalmadı. Bilindiği gibi her ailenin ulicesi (aile reisi) vardır. Aile reisi ailenin en yaşlı erkeğidir. Bana bahşedilen ise doğduğum andan itibaren aile reisi olarak dünyaya gelmemdi. Düşün, dernek ve bütün acı tatlı davetlerde evin ulicesi olarak "Baş Sofra", diğer adıyla "Hoca'nın Sofrası"nda yerimi aldım. Baş sofrada başta imam olmak üzere ihtiyarlar, misafirler ve mürekkep yalamış insanlar yer alır. Baş sofranın yemekleri özel olduğu gibi müdavimleri de özeldir. Öksüzlüğün karşılığında Allah bana bu nimetlerden yararlanma imkânı verdi. Sofralardan önce ve sofralardan sonra İmam Efendi, mürekkep yalamış veya hayatın her çilesinden geçerek tecrübe kazanmış kişilere sorulan sorular, karşılığında cevaplar alınırdı. Ben de ara sıra cahillik ederek, büyüklerime sorular sordum ve bilgi alma imkânını yakalamış oldum. Dolayısıyla yaşımın çok üstünde yaşanmış ve yaşanan olaylara şahit oldum.

Mamuşa kurulmazdan daha asırlar önce etrafında kurulmuş yerleşim yerleri varmış. Bunlardan biri de rivayete göre Pirana'dan Suvareka'ya kadar kedi saçaktan saçağa atlayarak gidebilen yerleşim yeriymiş. Diğeri ise Topluva Deresi'nin güneyinde yer alan Borlovsa çayırıdır. Çayırın bulunduğu günümüzdeki alan zamanla göl iken etrafında yaşam alanı bulunmaktaymış. Yerleşim alanının ahalisi Baş Sofra'da kurulduğum büyüklerimin rivayetine göre kuyumculukla uğraşıyor ve zenginlikler içinde yaşıyorlarmış. Günümüzde bu tarlalarda topraklar sürülürken ateş, ocak, çeşitli kapların parçaları, tuğla ve saire kalıntılar karşımıza çıkmaktadır. Slavların Balkanlara gelmesiyle yerli halk korkudan elindeki altın, gümüş gibi zenginliklerini göle atmışlar. Bu zaman ve zemin üzerinde yaşamış olanlar elbette ki bugünkü Mamuşalıların ataları değil ve yaşamış oldukları alan da değildir. Kimliklerini araştırmak, belgelere ulaşmak akademik kurumlarının işidir. Ancak bugünkü Mamuşa halkının hiçbir kabilesinden linguistik ve kültürel bazda miras kalıp, yaşayan bir kalıntı bulunmamaktadır. Mamuşa'da günümüzde yaşayan hangi sülaleyi ele alırsak alalım 7-8 kuşak gerisinde ne Sırlarla ne Ulahlarla ne de İlirlerle bir bağlantı bulma imkânı oluşmamaktadır. Çünkü elimizde böyle bir kalıntı veya numune bulunmamaktadır. "Mamuşa'da Ulahlar Yaşamışlar mıydı?" Büyüklerimizin sohbetlerindeki mukayeseli tartışmalarda burasının Tokat'tan gelen aileler Mamuşa'ya yerleşince, Nistra'da da bulunan ailelerin de Mamuşa'ya gelerek köy haline geldiği rivayet edilirdi. Mamuşa kısa zamanda cami, çeşme, han, hamam, kaldırım, kahvehane, medrese iptida-i mektep gibi çağın kültür

nimetlerine kavuşmuştur. Bu nimetlerden yararlanmak ihtiyacını duyan komşu ve çevre köylerdeki insanlar Mamuşa ile her alanda irtibat ve alışveriş içinde oldular. Kız alma verme olayları dışında yukarıda sözü edilen sosyal varlıklardan yararlanmak için irtibatlarını her geçen gün artırmışlardır. Daha da ötesi günümüzden 50-60 sene öncesine kadar etraftaki komşu köylerde yaşayan yaşlı ve orta yaşlı insanlar Türkçeyi bülbul gibi konuşabiliyorlardı. Görüldüğü gibi Mamuşa tarih boyunca çevresine dini, ilmi ve kültürel zenginlikleri yayan ve gelişmelerini sağlayan önemli görevler de icra etmiştir.

İdare Osmanlı'dan el değiştirince halkın düşüncelerinde de köklü değişiklikler oldu. Artık arkamız sağlam kazıktan ipini koparmış, bütün varlığımızı sapa sağlam koruyabilmek için birliğe, kardeşliğe ve dostluğa ihtiyaç olduğunun farkına varıldı. Bu esaslar doğrultusunda varlıklarına ve arazilerine yapılan siyasi saldırılar karşısında sapaş sağlam ayakta durmayı ve bütün varlıklarını canları pahasına koruyup yeni nesillere aktarmayı başarmış olduklarını büyüklerimin ağzından duydum. Zamanın ilim ve bilim yuvası olan "Medrese" eğitim ve öğretiminin köyün kurulmasıyla birlikte başladığını, bugün unuttuğumuz çok sayıda âlim ve din adamının varlığına, sülalelerin lakaplarına bakarak görmek mümkündür. Adları unutulmuş, varlıkları tarihe karışmış nice âlim ve din adamlarımızın yaşamış olduklarını defalarca "Hoca'nın Sofrası"ndaki sohbetlerde büyüklerimin ağzından kulaklarımla duydum. Duyduklarımı, gördüklerimi, yaşadıklarımı başta Sofra Dergisi olmak üzere değişik dergilerde, Balkanların Son Kalesi Mamuşa ve diğer kitaplarımda dilimin döndüğü kadar anlatmaya çalıştım.

Mamuşa Kura Mektebinden 1907 yılında verilen ŞEHADETNAME'deki adına 1942, ve 1948' lerde emri vaki edilen ulusçuluk kokan tarihimize ve kültürümüze ilgisi olmayan soyadını eklemek ne işe yarar? 1910 yılında Osmanlı Tebaası olarak vefat eden Hasan Efendi'nin kimliğine, şahsına ve aidiyetine ait olmadığı halde siyasi erkin emri vakisiyle torunlarına verilen "soyad"ını eklemekle, kimin pidesine yağ sürüldüğünü düşünmemek, zafiyet değil de nedir? Molla Ethem'in de çevrede örnek olma özelliğini gösteren bir Kur'an-ı Kerim ve Arapça-Türkçe bir sözlük bıraktığı "Baş Sofra"da konuşulan bir konuydu. Türkçe -Arapça Lûgatı şu ana kadar meydana çıkmadı. Kuran-ı Kerim'e ise Zeynellerin Hasan (Hasan Taç) mirasçılarının 1950 li yıllarda 5 Dinar bedel ödeyerek sahip çıkmıştır. Beni Molla Ethem'in Kur'an-ı'yla dostane ilişkiler içerisinde bulunduğumuz Hasan Abi tanıştırmıştı. Bu değerli eser kütüphanemdeki kitaplarım arasında aylarca durdu. Varlığından alâka duyan hemşerilerimi de bundan haberdar ettim. Bütün sayfalarını arkadaşlarla birlikte fotoğrafa aldıktan sonra eseri tekrar sahibine teslim ettik. Dolayısıyla bu değerli eseri kaybolmaktan kurtarıp muhafaza ederken günümüze kadar ulaşmasını sağlayan bu abimize milletçe teşekkür borcumuz olmaz mı? Arapça -Türkçe Lûgatı kayıp halde iken, son günlerini yaşayan Hasan Abi'ye bedelini ödeyip, Mamuşa Belediyesi'nde bir İftihar Tablosu oluşturup başköşede Molla Ethem'in Kur'an-ı Kerimini ve akabinde de yazarlarımızın eserlerini sergilemek Belediye başkanı veya ilgili kişilerin asli görevi sayılmaz mı?

Bunların dışında daha nice âlimler ve Zabit Abidin gibi su-

baylar yetişti. Aluş Kahveci'nin oğlu İsmail Efendi Baş Sofra sohbetlerinde hiç eksik olmayan, ama günümüzde unutulmuş önemli bir şahsiyettir. Tarlayı sabanla sürerken bile elindeki (risale) kitabı pulluğun önüne yerleştirerek, ilim edinen ve halk tarafından hayırsız, dini kurallara uymayan kişiler hakkında söz söylendiği zaman, karşı çıkıp, siz bu dedikleriniz kişi namazını, niyazını evinde kılar, herkesin önünde yapmaması, bu şahsiyetin beynamaz olduğu söylemler iftiradır. İftira ise dinimizin büyük günahlarından, sözüyle ve öğrenme ile gösterdiği davranışıyla bizlere örnek alacağımız bir mirası bırakmıştır. 1933/34 yıllarında günümüzde COVID 19 gibi "ISICAK" adı verilen yaygın hastalık neticesinde 33 yaşında Hakk'a yürüyen bu zatı tanımak ve tanıtmak ilgililerin sorumluluğu yok mudur?

Baş Sofra sohbetlerini meşgul eden önemli konulardan biri de Birinci Dünya Harbi'nin başlangıcında Osmanlı'ya evli veya bekâr durumundaki 67 gönüllümüzün askere koşma gidip katılmaları konusuydu. Gidenlerden iki elin parmaklarından da azı geriye dönüp hanesine, çoluğuna çocuğuna kavuşabilmiştir. Diğerlerinden ise haber alınamamıştır. Analar evlatlarını, eşler kocalarını, çocuklar babalarını hayatları boyunca beklerken yaşadıkları acıların yankıları hala kulaklarımda titreşim yapmaktadır. Çanak-kale'den Erzurum'a, Erzurum'dan Sarıkamış'a, Bağdat'tan Yemen'e, Yemen'den Birmanya'ya kadar uzanan coğrafyada vatan için canlarını veren bu gençlerin kimlikleri zamanımızda unutulmuş durumdadır. Tamamen kaybolmadan var olan ana kaynakları ve ilim yuvalarını tarayarak, gazi ve şehitlerimizin listesi "Şeref Tablosu"nda yerini almalıdır. Halkımızın vatan için gösterdiği vatanperverliği tarihimizin sayfalarına altın harflerle yazdırmak yetkili makamların ve yeni yetişen aydın gençlerimizin görevi sayılmaz mı?

İlköğretim çağı günlerimize gelince eskiden öğretmenlerinizin tamamı Prizren'den geliyorlardı. Eğitim-öğretim boyunca derslerin boş geçtiğini veya hafife alınarak yapıldığına hiç şahit olmadım. Tarih ve coğrafya derslerini de okutan okul müdürü rahmetli Beaydin Selina, dersler başlamadan yarım saat önce öğrencileri sınıfa alır, ders saati sona ermeden sınıfın iyi öğrencileri öğrenilen derslerin tekrarını yapar ve öğrencilere soru sorar, böylece sonraki dersin öğretmeni gelmeden, bilgiler tazelenmiş olurdu. Beaydin Bey okulumuza göreve gelir gelmez Üsküp'te aylık yayınlanan Tomurcuk ve Sevinç dergilerini, haftalık Birlik Gazetesi'ni öğrencilerin seviyelerine göre abone ettirdi. Bu dönemde Türkçe dersimize öğretmen rahmetli Gızim Refeya geliyordu. Dergilerin okula gelmesiyle ayda bir yapılan edebiyat saatleri artık her hafta yapılmaya başlandı. Böylece şair ve yazarların temelleri birlikte atılmış oldu. Edebiyat saatinde onlarca öğrenci yazmış oldukları şiirleri okurlardı. Akabinde öğretmenimiz okunan şiirleri Tomurcuk, Sevinç dergilerine ve Birlik Gazetesi Çocuk Sayfası'na göndermeye başladı. Dergi ve gazetelerde ilk olarak Refki Morina'nın şiirleri yer aldı. Akabinde diğer arkadaşlarımızın şiirleri de ilgili dergi ve gazetede yerini buldu. 1964/65 eğitim öğretim yılı Sevinç Dergisi'nin "Genç Ozanlar" sayfasında Refki Morina'nın tam sayfa şiirleri yayınlanınca arkadaşımız "Genç Ozan" unvanını elde etmiş oldu. Yazılarına devam ederken açılan birçok yarışmalara katıldı. Akabinde birçok ödülleri elde etti.

İlk olarak Birlik Gazetesi'nden "dolma kalem", arkasından tranzistör, Bükreş Radyosu'ndan Nazım Hikmet'in bütün şiirlerinden oluşan iki ciltlik kitapları kazandı. Ardı arkası devam edildi.

Lisede öğrenciyiz. Tarih 1 Mayıs 1966, Tatil olduğu için köyde bulunuyorduk. İkindiden sonra ilköğretim okulu ve mezarlık arasında ada biçiminde yeşil bir alan vardı. Akşamı doğru saat 18.00'de ben, arkadaşlarım Refki Taç ve Refki Morina bu yeşil alan içinde Priştine Radyosu Türkçe haberlerini Refki Morina'nın ödül olarak kazanmış olduğu tranzistörden dinliyorduk. Kendimizi haberlere verdiğimiz sırada selam verdikten sonra yanımızda gelen Celadin Dayı da haberleri dinlemeye koyuldu. Ancak yaşlı ve çelimsiz bu adamı haberlerden ne anlar düşüncesiyle küçük gördük. Haberler devam ederken şu anda hatırlamadığım bir kelime geçti. Bu esnada Celadin Dayı "Gençler, az evvel haberlerde bir kelime geçti. Kelimenin anlamını anlamadım. Siz tahsil gören çocuklarsınız. Bana bu kelimenin anlamını açıklayın mı?" diye sorunca birbirimize bakındık. Sözü edilen kelimenin anlamını anlamadığımızı omuzlarımızı sıkarak, vücut diliyle cevap verebildik. Haberler bittikten sonra Celadin Dayı: "Ha çocuklar! Ben rüştiyede okurken rahmetli hocalarımız bu kelimeyi çok kullanırdı" diyerek kelimenin anlamını açıklamış oldu. Çelimsiz ve cahil gördüğümüz bu zatın yüzlerce kitap okuduğunu ve kendisine ait odasının raflarını ciltler dolusu kitaplar süslediğini, daha da ötesi kendisine ait bir kütüphanesi olduğunu görünce kendimizden utandık.

18 yaşımı doldurunca kimlik belgesini İçişleri Sekreterliği'nden aldım. Kimlik belgemin seri numarası FOO 6040 idi. Bu numarayı bütün defterlerimin ve kitaplarımın ilk sayfalarına yazdıktan sonra 68 rakamını ekledim. Zonguldak, Türkiye Cumhuriyeti'nin 67. iliydi. 68. il olarak Mamuşa'yı ekledim. Biz üç arkadaş fırsat buldukça bir araya gelirdik. Köyün gelişmesi ve gençlerin çağın nimetlerinden yararlanmaları için köyde lisenin açılması, sağlık ocağının yapılması gerektiği, kimlik sorunlarımızın dışında duygularımızı, düşüncelerimizi dile getirmek için "dergiye" ihtiyaç duyulduğu, her zaman gündemin birinci maddesi hükmünü taşımış olurdu. Yapılan tartışmalarda "Tutam", "Demet" ve "Topluva" adları çıkarılacak dergiye ad olarak yer alıyordu. Daha sonraki yıllarda aramıza İrfan Morina'nın da katılmasıyla "Altın Kalemler" adı da öne çıkmış oldu.

Lisenin son sınıfındayız. 1971 yılı sayımları Kosova Türkleri için hayat-memat meselesi haline geldi. Mart ayının son haftası, günlerden Cumartesi. İkinci zamanında Refki Taç'la birlikte tur atmaya çıkmıştık. Okul önünden geçerken, okul avlusunda 25-30 kişilik bir kalabalığı gördük. Yolumuza devam ederken, içlerinden biri: Gençler biraz sonra toplantı başlayacak. Siz tahsil görüyorsunuz. Konuşulanları ve bize anlatılmak istenenleri bizden çok daha iyi anlarsınız. Sokakta tur atacağınıza, bize katılın.

Yolumuzu döndürdük. Toplantının yapılacağı sınıfta yerimizi aldık. Az sonra elindeki çanta ile Prizren Sosyalist Birliği Başkanı alkışlarla masada yerini aldı. Oturur oturmaz toplantıya katılanları mesajı vermek istediği dilde selamladı. Zaman kaybetmeden toplantının amacını ve yapılması gerekenleri yine dümeni kırmadan devam etti. Bu davranışıyla vermek istediği mesaj bizi rahatsız etti. Baş-

tan arkadaşım akabinde Ben, toplantıyı yönetecek kişinin muhakkak konuşmayı Halkın ekseri çoğunluğunun konuştuğu dil olan Türkçe yapması gerektiği, ülkenin kanunları böyle emrettiği itirazlarımızı yüksek sesle dile getirdik. Başta sesimizi bastırmak istedi. Ancak gençliğin bize verdiği güç ve inanç sesimizin daha gür çıkmasını sağladı. Kanuni haklarımızı hiddetle vurgulamanın sonunda taşı tarağını topladı ve toplantıyı terk etti. Bu tutum, davranış ve yaşananlar Mamuşa'nın kurulduğu günlerden sonsuza dek diline, inancına, kültürüne ve varlığına sahip çıkacağı mührünün tarih sayfalarında yer almış sahnesidir.

1974 yılının ilk aylarında Türkiye'den benim adıma "Bozkurt" Refki Taç'ın adına "Töre" dergileri gelmeye başladı. Kimin tarafından nasıl ve nice abone edildiğimizi bilmiyordum. Dergiler sürekli olarak adresimize gelmeye devam ederken, Töre dergisinin kapak resmi kapkara sayısıyla karşılaştık. Derginin sayfalarını açınca rahmetli Alpaslan Türkeş'in eşinin vefat haberini biz, öğrencilerimiz, akabinde Mamuşa halkı da haberdar edilmiş oldu.

Günümüzden yüz yıl evvelisine kadar evler genellikle tek katlı ve çatıları kayangalardan oluşurdu. Zamanla yapılan evler kerpiçten ve örtüleri kiremitle örtüldü. 21. Yüzyıla girerken de evler tuğladan, çağın modernitesine göre yapıldı. Her dönemde yapılan evler için temeller ve bodrumlar açıldı. Açılan temel ve bodrumlarda ne ilirlerin ne Slavların ne de Ulahların istavrozuna, freskine ve saire herhangi bir kalıntısına hiçbir yerde ve hiçbir zaman rastlanmadı. Bizim evin avlusunda bahçe ekimi ile uğraşırken Osmanlı Mecidiyesi ve Tahir Paşa'nın akıttığı su kanallarını oluşturan Osmanlı künkleri çıktı.

Hayaller, insana umut ve hayat iksiri veren davranışlardır. İhtiyaç ve aşk olduğu varlıkları hep canlı kalmasını isterken, hayallere sarılır. Hayallere sarılırken de umutsuzluğa kapılmaz. Aldığı güçle mücadelesine ne pahasına olursa olsun devam eder. Devam eder çünkü hayallerin bir gün gerçek olacağından hiç şüphesi yoktur. Biz de zamanla hayal ettiklerimizin yaşadığımız dönemde olmasa bile, yıllar sonra gerçekleşmiş olduğunu görmekle, gelecekteki günlerde daha nice hayallerimiz gerçek olacağından hiç şüphemiz kalmadı. Dolayısıyla her hayal kuran, hayalpe-rest değil, tarihin dikenli yollarında yürümeye namzet edenlerdir...

Soldan sağa: Kaderin cilvesi sonucu birisi Prizrende'de, diğeri Türkiye'de, öbürü Almanya'da yaşamalarına rağmen çocukluk günlerinden kalan dostlukları hiç bitmeyen üç arkadaş Refki Taç, Bahtiyar Sipahioğlu ve Refki Morina birada görülmüyorlar.

R. Hanadan'ın “Döviziniz Var Mı?” Hikayesi Üzerine

Prof. Dr. Salih Okumuş

Hanadan'ın yayınlanmış üç hikâye kitabı, bulunmaktadır. Duygu Tutsağı onun ikinci kitabıdır. İçerisinde 12 adet küçük hikâye bulunmaktadır. Yazar bu hikâyelerde, yaşadığı dönemi başarılı bir şekilde resmeder. Bilhassa sosyalizmin yerini kapitalizme bıraktığı 1980'li yıllarda yaşanan süreci, çeşitli sosyal sınıflar üzerinden tasvir etmeye çalışır. Yaşanılan ekonomik kriz, köy ve kent hayatının değişim aşamaları, gelenekler ve kültürel değerler hikâyelerin ana konusunu oluşturur.

“Döviziniz Var Mı?”, Hanadan'ın 1985 yılında yayınlanan “Duygu Tutsağı” adlı hikâye kitabında yer alan on birinci hikâyedir. Hikâyenin teması enflasyonun toplumun tabakaları üzerindeki etkisidir. Hanadan bu hikâyede devletin ekonomik güçsüzlüğü, enflasyon sorunu gibi durumları iki arkadaşın ev arama maceraları üzerinden ele almıştır.

Hikâyenin tahlilinin daha iyi anlaşılması için kısaca özetini vermek yerinde olacaktır:

‘Hanadan bu hikâyede kiralık ev arayan iki arkadaşı ve dönemin ekonomik sıkıntılarının toplumsal hayata nasıl yansıdığını anlatır. Hikâyenin başkahramanı ismi belirtilmeyen anlatıcı ve arkadaşı Hüseyin’dir. İki genç şehrin biraz dışında kalan, inşaatı henüz bitmemiş bir eve doğru kiralayabilecekleri umuduyla giderler. Fakat hesaba katmadıkları bir şey vardır. Ev sahibi kirayı döviz üzerinden ister. Yerli halkın işini zorlaştıran ekonomik kriz ve artan enflasyon hikâyedeki kahramanların o gün için ev bulma umutlarını yerle bir eder. Kahramanlar hayal kırıklığı ile geceyi yine handa geçirmek üzere giderlerken, korzonun büyüğü ışıklarına kapılıp günün sıkıntısını unuturlar.’

Döviziniz Var Mı?, kısa hikâyenin birçok özelliklerini içerisinde barındıran oldukça kısa bir öyküdür. Baştan sona bir bütünlük arz eder. Hikâyede, büyük bir ekonomik kriz yaşayan bir ülkenin vaziyeti anlatılır. Paranın değer kaybetmesiyle başlayan sosyal çözülme, “döviz” imgesi üzerinden liberal ekonomik düzeniyle anlatılmaya çalışılır. Sosyalizme göndermelerde bulunur. Bu arada kahramanların içinde bulunduğu ruh haleti ile hayata dair bazı geleneksel değerlerin verilmesi de ihmal edilmez.

Hikâye, neredeyse akşama kadar kiralık ev arayıp bulamayan iki arkadaşın, şehrin epey dışında kalan bir yere gelmesiyle başlar. Son bir gayretle, yokuşun tepesinde bulunan eve ucuz olduğu ihtimalini düşünerek yönelirler. Evi gezip beğendikten sonra kira meselesine gelince ev sahibi, öncelikle adamların kılık kıyafetlerini baştan aşağı süzer. Nitekim giyim kuşam sosyal statüyü ve gelir durumunu işaret eden bir göstergedir. Ev sahibi kiranın bedelini söylemeden onlara dolar veya markalarının olup olmadığını sorar. Hikâyenin kırılma noktası bu ifadelerdir. Hiç beklemedikleri bu soru karşısında şaşırarak kahramanlar:

“Yok be amca! Yüzünü görmedik bile biz ne doların ne de markın!.. nerede alacağız. Dinarımız var tabii. Herhalde şaka ediyorsun?” şeklinde karşılık verirler.

Yazar hikâyeyi 1980'li yıllarda, Kosova'nın ekonomik problemlerinin olduğu bir dönemde kaleme alır. Bu dönem Yugoslavya Federal Cumhuriyeti'nin dağılmadan önceki son çeyreğidir. “1980'li yıllar, Yugoslavya için ekonomik kriz dö-

nemidir.” Kapitalizme geçiş sürecinin yaşandığı bu dönemde Kosova halkı çeşitli sıkıntılar yaşar. Kosova, Yugoslavya sınırları içindeki halklardan her dönem gelir seviyesi en düşük bölgedir. Örneğin Slovenya ile Kosova arasındaki toplumsal hâsıla oranı 1980 öncesinde 5:1’ den, 1987 yılında 7:1’e düşer.

Ekonominin kötüye gittiği bu dönemlerde ülke parası her geçen gün değer kaybeder. Bu durum ülke içi ticarete zararlı girmek istemeyen işveren ve mal sahiplerini çeşitli çareler aramaya sevk eder. Hikâyedeki ev sahibi inşaat malzemelerini piyasada dinarla alamaz. Karaborsadan topladığı dövizle malzemeleri ancak temin edebilir. Bu yüzden zarara girmemek için kirayı dolar ya da markla almak ister. Hikâyenin kırılma noktasını oluşturan ana sebep aslında budur. Bu dönemdeki verilere baktığımızda enflasyon oranı 1976’da %9 ‘dan 1984 yılında %55 oranına ulaşmıştır.

Caner Bayraktar, Yugoslavya’nın bu yıllardaki durumunu şöyle ifade eder:

“Batı Avrupa ülkelerinde 1970 yılından itibaren gittikçe şiddetlenen kapitalist kriz oldu. Kriz nedeniyle Batı Avrupa ülkelerinde yatırımlar azaldı, üretim daraldı, pek çok işletme ya iflas etti ya da üretimini azalttı/durdurdu. Böylece Batı Avrupa ülkelerinde çalışmakta olan yaklaşık 800.000 Yugoslav işçilerinin büyük bir bölümü 1970’lerin ikinci yarısında işini kaybetti ve Yugoslavya’ya geri döndü. Bu durum ayrıca, Batı Avrupa’da çalışan işçilerin Yugoslavya’ya gönderdikleri döviz miktarında da büyük azalmaya neden oldu.” Ayrıca yukarıda adı geçen ülkelere Yugoslavya’ya gelen turist sayısı da azalmaya başlar, bunun neticesinde ülkeye gelen döviz akışı kesilir. Piyasada yeterince bulunmayan döviz halk karaborsadan temin eder, yasadışı satılan döviz ise ülkenin ekonomisini daha da kötüleştirir. Kiralık ev arayan iki arkadaş gün boyunca gezmelerine rağmen şehir merkezinde kiralık ev bulamazlar. Şehir merkezinde halk devlet tarafından sağlanan evlerde kaldıkları için bu iki arkadaşın şehirden olmadıklarını başka bir bölgeden -köy ya da yurt dışından- gelip o kentte ev aradıklarını düşünebiliriz. “Sosyalist kent planlamasının temel öğeleri arasında kitlenin konut gereksinimlerinin karşılanması öncelik taşımaktadır. Özellikle 1950’li ve 1960’lı yıllarda Yugoslavya’da devletin konut açığını gidermek için toplu inşaat programları uyguladığı bilinmektedir. 1970’lerin sonunda yaşamaya başlayan konut krizi 1980’lerde şiddetlenerek devam etmiştir. Bu dönemde konut edinimi sorumluluğu “toplumdan bireye” geçmekle beraber 1987’den sonra da çok pahalı olan banka kredileri de konut sıkıntısını azaltmak için bir seçenek olmaktan uzak kalmıştır.” Sosyalist sistemde işçilere ihtiyaçlarına binaen ev tahsis ediliyordu. Evli olmak şartı ile tüm işçiler bu imkândan istifade edebiliyorlardı. Bu hizmetten faydalanamayanlar, bekârlar, şehir veya ülke dışından gelenler ve öğrencilerdi. Nitekim yazarın başka hikâyelerinde de bu duruma eleştirel bir biçimde yaklaştığını görüyoruz. “Duygu Tutsağı” isimli kitabında yer alan “Yalancı” ve “Kıracı” hikâyelerinde de aynı konuya değinilir.

Hikâyenin kırılma noktasını besleyen bir başka etken de, Iraklı öğrenciler ve Alman mühendislerdir. Ev sahibi Arap ve Almanlara döviz sağlayabileceği gerekçesiyle evi kiradığını söyler ve iki arkadaşına alaycı bir tavırla alternatif sunar. İnşaat malzemelerinin konulduğu toz içindeki barakayı bir yıllık bedelini peşin ödemeleri şartıyla dinarla kiraya verebileceğini söyler. Bu da enflasyon probleminin insanların sosyal ilişkilerini trajikomik bir şekilde etkilediğinin göstergesidir. Ev kiralama konusunda geniş imkânlarla sahip yabancılar bir tarafa, orta gelirli ülke halkının böylesine dövize endekli bir hayatta insani normlarla yaşaması neredeyse imkânsızdır.

İki arkadaş o görkemli evden ayrılırken ev sahibine hak verirler. Hüseyin arkadaşına geçen yıl aldıkları traktörün de Markla alındığını hatırlatır.

‘- Bizim o sarı traktör var ya

-He, dedim.

-İşte onu biz de markla almıştık geçen yıl.’

Kahramanların bu konuşmasından aynı köyde yaşamış birisini iyi tanıyan iki arkadaş olduklarını anlarız. Köyden belli bir amaç için şehre gelen iki arkadaş –hikâyede öğrenciler mi işçiler mi belirtilmiyor- koca günün sonunda kendilerine başlarını sokacak bir oda bulamazlar. Bu ruh haliyle şehre inen iki kahraman şehir merkezindeki Boro ve Ramiz’in yakınında bulunan Korzo’ya gelirler.

Korzo, her ne kadar genç erkek ve kızların kendilerine eş arama, tanışma ve flört etme gibi birtakım sosyal ilişkilerini temel alıyorsa da, aslında değişik ulus ve halkları, çalışma yaşamları dışında da kaynaştırmaya yönelik hümanist bir gelenektir. Ancak uygulamada bunu görmek mümkün değildir. Kosova ve Makedonya’da çeşitli ulus ve halklara mensup insanların kentin en büyük ve tarihi caddesinde bir sıra halinde yürüyerek ortak bir sorunu tartışmaları beklenirken, uygulamada insanlar kendi gruplarını oluşturmakta ve kendi dilleriyle, kendi ortak sorunlarını tartışmaktadırlar. Kahramanların günün sonunda buraya gelmesi ışıltılı Korzo akşamında tüm yorgunluklarını unutmak isteyişlerindendir. Bunu da yazarın şu ifadelerinden anlıyoruz:

“Korzoya daldık. Kızları görünce ne ev kaldı aklımızda ne de dolarlar, marklar... Her şeyi unutmuştuk. Akşamları da ne kadar çekici oluyordu korzo. İnsanlar mutlu görünüyordular.”

Hikâyede anlatıcı yazarın kendisidir. Hikâyede yazar, Hüseyin ve ev sahibi dışında hiçbir karaktere yer verilmez. Ancak hikâyenin yürütülmesi açısından zaman zaman adı geçen ve dekoratif unsur durumundaki etkisiz şahısları da zikretmek gerekir. Hikâyede ön plana çıkan Hüseyin’dir. Yazarın kendisini saklaması sanırız hikâye yazım tekniğinden kaynaklanır. Hanadan, belki de mütevazı yapısı gereği konuşmaları ve fikirleri ile arkadaşları Hüseyin’i öne çıkarmak istemiş olabilir. Hüseyin ümit var ve kendisine güvenen biridir. Nitekim ev sahibi ile pazarlığı da o yapacaktır. Yazar ise genel bakış açısıyla Hüseyin’in fikirlerini desteklemekle yetinmiştir.

Ev sahibi kendi menfaatlerini ön planda tutan ve dış görünüşe göre değerlendirme yapan önyargılı biridir. Biraz da toplumun ekonomik şartlarından müzdarip olup tecrübe kazanmış, gözü açık ve uyanık bir karakterdir.

Hikâyede Iraklı öğrenciler okumaya geldikleri ülkede dönemin şartlarına uyum sağlayabilmiş gençlerdir. Bunlar Irak ve Yugoslavya arasındaki ideolojik ortaklığın sosyal hayata

da yansıdığını kanıtlar niteliktedir. Hikâyenin yazıldığı dönemde Irak’ta etkin olan Baas Partisi sosyalist ideolojiyi benimsemekteydi. Yugoslavya’da izlenen politika daha farklı olsa da, ideal birliği ülkeler arası ilişkileri ılımlı bir atmosfere taşımıştır. Yazar Iraklı gençlerin zengin olduklarını özellikle belirtmiştir. Genel bir yaklaşımla petrol zengini Araplar kendini bu coğrafyada da kabullendirmeyi başarmışlardır.

Alman mühendisler de ekonomik açıdan rahat olan, fabrikada çalışan şık görünümlü kişilerdir. Yugoslavya’ya ülke dışından pek çok kişi gelmiş ve yüksek maaşlarla rahatça çalışmışlardır. Fakat Alman mühendisler maaşlarını Almanya’daki bir kuruluştan alıyor olsa gerek ki, kirayı markla ödeyecekleri vurgulanmıştır. Bu durumda ekonomik anlamda bir sıkıntılar olmadığı ve o dönemin Yugoslavya’sında yerliler ekonomik problemlerle boğuşurken yurt dışından gelenlerin çeşitli imkânlarla sahip oldukları anlaşılmaktadır.

Hikâye, 1980’li yıllarda geçer. Bu yıllar, muhtemelen yazarın üniversiteden mezun olup çalışma hayatına atıldığı dönemdir. Hikâyede kiralık ev arayan öğrenciler de belirtildiğine göre, zamanın yaz sonu, tahminen Ağustos-Eylül ayları olduğu düşünülebilir. Olaylar gün içerisinde akşama doğru, gün batımına yakın bir vakitte cereyan eder. Olayın, yazarın iş aradığı ya da işe girdikten sonraki süreçte gerçekleştiğini düşünürsek mekân da kuvvetle muhtemel Priştine’dir. Zaten hikâyede belirtilen yer isimleri de bunu doğrulamaktadır. Şehir merkezine yüksek bir yerden geldiği için bölgenin Dragodan olduğu güçlü bir ihtimaldir. Ayrıca hikâyenin sonunda kahramanların kafa dağıtmak üzere geldikleri yer şehrin merkezi ve akşam saatlerinin uğrak mekânı Korzo’dur.

Yazarın hikâyeleri genellikle başından geçen veya bizzat şahit olduğu olaylardan oluşur. Hanadan, Mamuşalı olmasına rağmen şehir hayatını çok iyi gözlemler ve okuyucuya başarılı bir şekilde yansıtır.

Yazar, toplumsal bir krizi sade ve anlaşılır bir dille ifade eder. Oldukça akıcı bir dille toplumun en büyük sorunlarından birini gözler önüne serer. Bu başarısında gazetecilik geçmişinin etkili olduğu kanaatindeyiz. Zaman zaman kullanılan devrik cümleler anlatıma ayrı bir tat katar:

“Bu durumda seyrettik bir süre kentin epey dışında bulunan bu evi.”, “Boro ile Ramiz’in oraya geldiğimizde ışıklar yandı sokaklarda.”, “Akşamları da ne kadar da çekici oluyordu korzo.”

Bu cümleler anlatıma ayrıca akıcılık da kazandırmıştır. Yerel dil kullanılmamıştır, hikâyede esas alınan dil standart Türkçedir.

Hanadan bu hikâyede toplumda mevcut ciddi bir problemi ve bu problemin topluma nasıl yansıdığını, insanların hayatlarını ne şekilde etkilediğini anlatır. Daha çok gözlemlerini ön plana çıkaran yazar, olaylara karşı realist yaklaşımıyla da diğer Kosova Türk yazarlarından keskin bir çizgiyle ayrılır. “Döviziniz Var Mı?” isimli hikâyede genel olarak dikkat çeken hususlar şunlardır

1. Hikâye yazıldığı döneme ışık tutar ve bizi sürecin içine alarak sosyo-ekonomik açıdan bilgilendirir. Ekonomik bunalım statü problemini de beraberinde getirerek insan ilişkilerini bir anlamda menfaate dayalı bir hale sokar.
2. Yugoslavya’da 1980’li yıllar, ekonomik kriz ve sosyalizmin çöküş süreci olmuştur. Bir şekilde tutunmaya çalışan insanlar karaborsadan döviz almak mecburiyetinde kalır.:

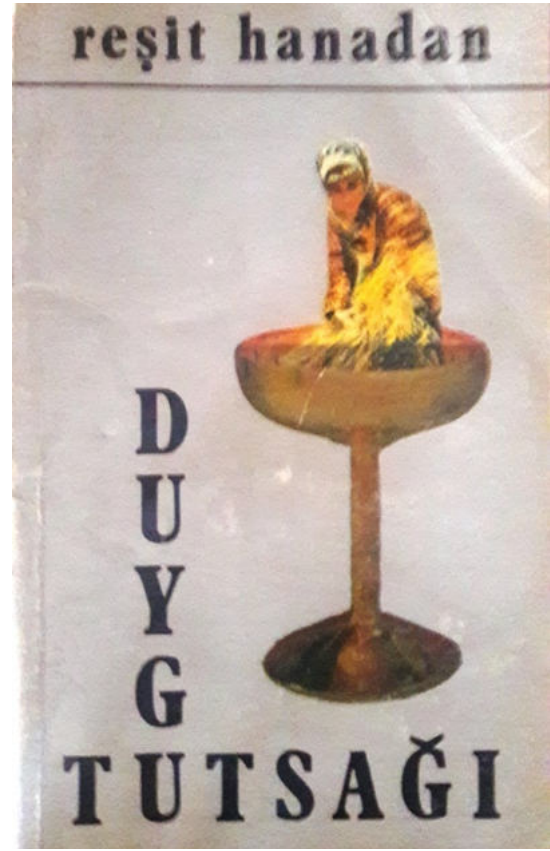
3. 1980'li yıllarda şehir merkezinde kiralık ev bulmak imkânsız hale gelmiştir. Ülke ve şehir dışından çalışmaya veya okumaya gelenler ancak şehir merkezinden uzak yerlerde ev kiralayabilmektedirler. Bu da döviz üzerinden yapıldığı için adeta orta kesime ve köyden çalışmaya gelenlere handan başka kalacak yer bırakmaz.

4. Bu yıllarda Yugoslavya, her ne kadar ekonomik problemlerle karşı karşıya kalsa da, yurt dışından bil hassa Arap ülkelerinden öğrencilerin eğitim görmek için tercih ettikleri bir yerdir.5. Toplumsal sorun ve sıkıntıları realist bir şekilde kaleme alan yazar, mekân tasviri konusunda da oldukça başarılıdır.

6. Dil oldukça sade ve yalın ve akıcıdır. Yazarın bir düre Türkiye'de yaşamış olması ve dilin kaynağından bizzat beslenmesi kendisine has bir üslûp yakalamasına imkân sağlar.

Sonuç olarak, "Döviziniz Var mı?" Yugoslavya'nın dağılma sürecinde yaşadığı ekonomik çözülmeyi "döviz" imgesi üzerinden vermeyi amaçlamıştır denilebilir.

Kaynakça: Reşit Hanadan, Duygu Tutsağı, Tan Yayın Evi, Priştine 1985.

1. Hanadan'ın yayınlanan ilk eseri, 1982 yılında Tan Yayınlarından çıkan "Yazgı"dır. Eser, Süreyya Yusuf Öykü Ödülü'ne layık görülür. 1985 yılında "Duygu Tutsağı", 1989 yılında yayınlanan "Yıldızlı Ev" adlı çocuk hikâye kitabı da Priştine Belediye Meclisi Kültür Ödülü'nü kazanır.

2. Reşit Hanadan, Duygu Tutsağı, Tan Yayın Evi, Priştine 1985, s.170.

3. Caner Sancaktar, Yugoslavya'da Sosyalizmden Kapitalizme Geçiş: Özyönetim Uygulaması, Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2009, s.276.

4. Sancaktar, (2009: 312).

5. Sancaktar, (2009:304)

6. Sancaktar, (2009: 302-303)

7. Pınar Engincan, İhsan Bilgin, Bosna-Hersek'in Savaş Sonrası Değişen Konut Politikası- Mostar Örneği: Yeni Yerleşim Alanları, YTÜ Mim. Fak. E-Dergisi, Cilt 3, Sayı 2, 2008, s.208-209.

8. Hanadan, (1985: 171).

9. Korzo, trafiğe kapalı yürüyüş alanı anlamına gelmektedir. 'Rahibe Tereza' ana caddesi üzerinde bulunan İbrahim Rogova ve Zahir Pajaziti meydanlarının bulunduğu noktadır. Bu cadde gençlerin tanışma ve kaynaşma mekânları olmuş hatta burada tanışıp evlenenlere de şahitlik etmiştir. Her geçen gün yenilenen cafe, otel, restoran, butik ve çeşitli işletmelere ev sahipliği yapar. Zaman zaman festivaller, konserler ve şenlikler düzenlenir. Cadde üzerindeki ıhlamur ağaçları ilkbahar ve sonbahar aylarında tüm kalabalığa rağmen huzur atmosferi yaşatır. Son yıllarda Korzo'nun yerine Arnavutça 'shesh' ismi kullanılmaya başlanmıştır.

10. Bkz.: <http://tr.wikipedia.org/wiki/Korzo>.

11. Hanadan, (1985: 172).

12. Hanadan, (1985:167).

13. Hanadan, (1985: 171).

14. Hanadan, (1985: 172).

Hikayenin geçtiği Priştine kentinden bir görüntü

Türk Öğretmenlerine

Mithat Cemal Kuntay

Bazen ölümler yurdu korur, bazı da sağlar;
Göz nuru karışmazsa şehadet kanı ağlar.

Yoksulluğun ufkunda erirken bile mağrur,
Sensin o hazin nûr, o derin nûr, o büyük nûr.

Hoşnutsun, eğilmiş okuyorsun, yazıyorsun;
Ey terli alın, ey güneşin öptüğü insan.

Şöhret aramaz, şân aramaz, nâm aramazsın;
Cemiyetin omzunda da yokmuş kadar azsın.

İlimin sesi haykırmaz: ilim şarlatan olmaz,
Sessiz de seven yoksa vatanlar vatan olmaz.

Sen yurdunu haykırmayarak gizli seversin,
Kalmışsa eğer, ömrümü Tanrı'm sana versin...

Mamuşa'da Geleneksel Türk Okçuluğu Kursuna Yoğun İlgi

Dünyada bütün milletler okçuluk yapmıştır ancak, ecdadımız olan Osmanlı, okçuluğa ilmi, bilimi, fizik, matematik, kimya, sanatı, emeği ve alın terini katarak bunu dünyada en üst zirveye taşımıştır. Bizim için hem milli hem de manevi önemi olan okçuluk sporunda, genç kuşakların geleneksel Türk okçuluğunu tanımasını ve farklı bir beceri kazanmasını sağlamak amacıyla Mamuşa'da bir süre önce Yunus Emre, belediye Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Müdürlüğü işbirliği çerçevesinde Gülhan Krüezi ile Cennet Haktan yönetiminde başlatılan kursların 1. dönemi yoğun bir ilgi ve katılım (180 başvuru) ile geçenlerde tamamlandı.

Kemankiş Projesinin, geleneksel Türk okçuluğunun tarihi, sportif, sanatsal, kültürel ve eğitsel nitelikleriyle kavranması, dünyaya tanıtılması ve bu alanda sporcular

yetiştirilerek kültürler arası diyaloga katkı sağlanması amacıyla Yunus Emre Enstitüsü ve Okçular Vakfı iş birliğiyle 19 Ekim 2017 tarihinde hayata geçirilmiş uluslararası bir proje olarak halen devam etmektedir.

MAMUŞA DÜĞÜN TÜRKÜLERİ VE DÜĞÜN ÂDETLERİ

Prof. Dr. İrfan Morina

Kosova'da yaşayan Türkler'in sözlü halk edebiyatı bilimsel açıdan hâlen değerlendirilmiş değildir. Ancak, Sırp ve Arnavut halk edebiyatı üzerine araştırmalar yapılırken, giderek Türk halk edebiyatına dair bazı veriler kayda alınmıştır.

Türk halk edebiyatının esaslı bir şekilde etüd edilip incelenmesi kaçınılmaz bir ihtiyaçtır, çünkü buranın Türk asıllı sakinleri nüfus sayısı bakımından pek büyük nüfus patlamasına sahip değildir. Çağımızın icabı olan yeni toplumsal - İktisadi ilişkiler, aile hayatında da bir sürü yeni değişmelere yol açmıştır, giderek ataerkil temeline dayanan topluluk durumunun hayat şekli tükenmek üzeredir, onun yerine çağdaş hayat biçimleri oluşmakta ve tabiatıyla eski alışkanlıklar ve gelenekler de yok olmaktadır. Aynı zamanda ataerkil toplum düzeninin eski kalıntıları ile birlikte gelenekleri ve onların taşıyıcıları da tükenmektedir. Eskiler yavaş yavaş ölüp gidiyor, yeni kuşak çağdaş hayata ayak uydurup, eski gelenekleri ve manevî zenginlikleri terk ederek yeni alışkanlıklara kapılmaktadır. Buna rağmen Kosova'nın bazı bölgelerinde daha gün bugün iyice muhafaza edilmiş birtakım sözlü geleneklere rast gelmek mümkündür. Meselâ, Prizren ovasında bulunan MAMUŞA adıyla bilinen köyde sözlü halk edebiyatının ve halk geleneklerinin izlerine varılmıştır. Köyün sakinleri genellikle Türk soyundandır ve bunlar bugüne kadar Türk halkının malı olan halk oyunlarını (folkloru) muhafaza edebilmişlerdir.

toplu bir hâlde birlik ve beraberlik içinde varlıklarını sürdürmüşlerdir. Ancak, son 50 yıl içerisinde bu köyün gençleri genellikle Arnavut asıllı İslâm dinine mensup genç kızlarla evlenmektedirler. Bu biçim evlenme olayları günden güne artmaktadır. Buna rağmen, Mamuşa köyünün köklü gelenekleri yeni gelenlere ağırlığını koymaktadır. Dolayısıyla genç Arnavut kızları, yerli Türkler'in gelenek ve göreneklerine ayak uydurmaya zorunlu kalmaktadırlar. Ama ne de olsa, az da olsa, genç Arnavut kızlarının sayı bakımından çoğalmasıyla, beraberinde getirmiş oldukları âdet ve alışkanlıklarını da sürdürmeye çalışmaktadırlar.

Düğün alayı

Meselâ, Mamuşa gençleriyle evlilik kuran Arnavut asıllı genç kızlar bu topluluğa karışırken beraberinde getirmiş oldukları âdet ve alışkanlıklarını dirençle muhafaza etmektedirler. Mamuşa köyü düğün ve derneklerinde söylenen türkülerin sayısı oldukça kabardır. Bugüne kadar sürüp gelen en eski türkülerden birisi, gelini almağa giderken ve onu yeni evine getirirken düğün alayı tarafından söylenen türkü ve ondan sonra gelinin ilk defa yeni evinde süpürgeyi eline alıp avluyu temizlemeye girişmesiyle, yeni ailenin yeni bir üyesi olarak eşit hak ve görevlere sahip olduğunun bir belirtisi sayılan bu olay sırasında söylenen türkülerdir. Kosova eyaletinin öteki köylerinde olduğu gibi Mamuşa'da da düğün âdetleri, isteyicilerin (dünürün) kızın evine gönderildiği andan başlar. Bu işte çabuk, elverişli ve başarılı bir sonuca varılıp varılmayacağı, isteyicilerin hüner ve daha çok şahsî yeteneklerine bağlıdır. Karşılıklı anlaşmalar başarıyla sonuçlandığı takdirde, isteyiciler, Allah'ın emriyle ve Peygamber'in kavliyle, kızın velisinden söz alır ve aynı zamanda kız kendi tarafından müstakbel kocasına ilk hediyesini ya da bazılarının dediğine göre "ilk nişanını" gönderir (bu hediye, gergefte özel surette işlenmiş bir çevre ve bir de çoraptan oluşmuştur).

Davul zurnalı düğün alayı

Mamuşa köyü bundan aşağı yukarı 250 yıl önce Osmanlı Türkleri'nden Prizrenli Mahmut Paşa'nın girişiyle kurulmuştur. Bu köyün kurulmasını gerektiren nedenlerden biri de, var olan verimli topraklardan yıllık üşürün (verginin) daha kolayca toplatılmasından ileri geldiği düşünülmektedir. Mamuşa'nın kuruluşundan bugüne kadar buranın Türk asıllı sakinleri

Yapılan bu anlaşmadan bir ay sonra güveyinin (erkeğin) babası müstakbel geline (nişanlı kıza) hediyeler tedarik eder ve isteyiciyle beraber, hediyeleri kıza takdim etmek için kızın evine giderler. Bu vesileyle damadın babası (müstakbel kayınpeder) kızın ailesine bir miktar para da takdim eder. Verilen bu paralardan maksat kızın daha iyi ve daha derli toplu hazırlanmasıdır. Ve o andan itibaren kızın evinde şenlikler başlar. Gelin, bir müddet sonra, güveyinin evine bohçalık gönderir ve hemen sonra büyük şenlikler başlar, çalgılar refakatında türküler söylenilir ve halk oyunları oynanır. Bu sırada, yeni şenlikler ile düğün arasındaki zaman içerisinde, damadın temsilcileri, düğün tarihinin tayin ve tespit edilmesi için, gelinin (kızın) ebeveynleri ile anlaşmaya giderler. Her iki tarafın temsilcileri kızın evinde buluşurlar ve burada düğünün tam tarihini hep birlikte tayin ve tespit ederler. Varılan bu anlaşmaya “söz kesildi” ya da “vade” tayin ve tespit edildi denir bu köyün ağzıyla. Bu sırada damadın temsilcileri kızın tarafına, çeyizlenmek için para verir. Düğünden üç gece önce âdet üzere eğlence ve şenlikler başlar bu eğlentilere “KINA GECEŚİ” denir. Kına gecesinde geline kına yakılırken, gelinin yanında hazır bulunan kız arkadaşları bu merasimi türkülerle izlerler. Ancak bu işin acayip olan tarafı şudur ki, yerlilerin iddialarına göre bu münasebetle söylenen türkülerin metni çok değişik biçimlere uğramıştır.

Erkek tarafının (damadın) düğüncüleri, gelini almak üzere Perşembe ya da Pazar günü (sözleşmeye göre) yola çıkarlar. Bu münasebetle, gelini taşıyacak olan kırmızı fayton - ki buna yerli Türkçe ile “Koçi” denilmektedir - hazırlanır. Bu faytona gelinden başka bir küçük erkek çocuk, damadın annesi, halası ve teyzesi ondan sonra sırayla yakın akraba ve hısımları girmektedir.

Düğüncüler gelinin evine vardıkları zaman erkekler ayrı bir konağa (bitişikteki komşulardan birinin evine) kadınlar kısmı ise gelinin evinde konuklanır. Bütün âdetler yerine getirildikten sonra, gelin ilk önce ebeveyninin ve ondan sonra sırasıyla bütün aile efradının ve en yakın akrabalarının ellerinden öper ve aynı zamanda da helalleşir, aile ocağından bir üyenin eksilmesi doğal ki bütün aile çerçevesinde bir hüznün yaratır, türküler söylenmez, ama söylendiği takdirde sadece ağıtsal ezgiler söylenir. Hâlen bu biçim ağlatmalar, bu gibi hallerde sadece kadınlar tarafından söylenir. Gelini teslim aldıktan sonra hemen şenlikler başlar, tüfek ve tabancaların patlayışıyla gelinin yeni evine doğru harekete geçildiği ilan edilir.

Çengiler def çalar, türküler peş - peşe söylenir. Eskiden bu gibi düğünlerde türküler salt Türkçe söylenirmiş ama Türk erkeklerinin Arnavut kızlarıyla evlenmeğe başladıklarından beri, gün geçtikçe Ar-

navut kızlarının da sayısı giderek çoğalmaktadır, dolayısıyla türkülerin dili, niteliği ve niceliği de değişmiş bulunuyor. Halen hayatta bulunan buranın yaşlılarının hatıra ve hafızalarında izleri kalmış olan bir takım türkülere rast geldik. İşte bunlardan bir tanesi aşağıda gösterilmiştir. Bu türkü gelini aldıktan sonra damadın evine götürürken düğüncüler tarafından söylenmektedir:

Gelinin koca evine götürdüyü çeyizi

Gelinin koçiden indirilişi

Gelin koçisi

Celini aldık dayrelen, mori dayrelen
Anasını koduk gaylelen, mori gaylelen
Celini aldık daullarlen, mori daullarlen
Anasını koduk tauklarlen, mori tauklarlen

Ateşe koydum iğneleri, mori iğneleri
Patlasın celinin inceleri, mori inceleri
Ateşe kodum alkaları, mori alkaları
Patlasın celinin halaları, mori halaları
Vallahi billahi ben dememişim, mori ben dememişim
Açın cürdüm o kızı çok beğenmişim, mori çok beğenmişim.
Gelin, damadın evine getirildiği ve ayak bastığı anda genel şenlikler başlar, türküler alabildiğine söylenir. Bunları çengiller teflerle izlerler. İşte bu türkülerden bir başkası:

Maçınamın ipliği incedir, mori incedir
Mamuşa'da düğün çok cüzeldir, mori çok cüzeldir
Vallahi billahi ben dememişim, mori dememişim
Açın cürdüm o kızı çok beğenmişim, mori çok beğenmişim.
Gene bu münasebetle söylenen ikinci bir türkü :
Celinin başında zambaklar
Yürür cezer beyi yan bakar
Celinin başında sümbüller
Yürür cezer celin hep cüler
Vallahi billahi ben dememişim, mori dememişim
Açın cürdüm o kızı çok beğenmişim, mori çok beğenmişim.

Gelin güveyinin evine geldikten sonra ilk yapacağı iş kaynatanın ve kaynananın ve ondan sonra da sırasıyla bütün aile efradının ve akrabaların ellerinden öper. Bu sırada şenlikler zirveye ulaşmış olur, çeşitli türküler söylenir, çengilleri defler izler ve horalar tepilir, gecenin bir vaktine kadar aralık vermeden. İşte bir türkü daha:

Kara mafes başında
Oyaları kaşında aman aman
(Nakarat)
Alacaym al beni Aticem
Bucun bi ay başında
(Nakarat)

Ambar altı karanlık
Nedir bu kalabalık aman aman
(Nakarat)

Aticemi kavradi bi Memet
Şadırvan ortasında
(Nakarat)
Ay kok cidaum dağlara
Dağlar yoli, uzundur aman aman
(Nakarat)

Yeşil yapraklar mi Aticem
Sevda bana pek yakındır
(Nakarat)

Yüksek yüksek ev yaptım
Yükseğe bindim baktım aman aman
(Nakarat)

İşte dünya cürsün Aticem
Çüde alitrik yaktım
(Nakarat)

Ay irince irince
Kaşık saldim pirince aman aman

(Nakarat)
Bir incecik ter düktüm Aticem
Yar koynuma cirmce
(Nakarat)

**Yükseğe bindim baktım
Cürdüm çi yar celi aman aman
Çifte alitrik yaktım.**

Ertesi gün gereken bütün âdetler yerine getirildikten sonra bu kere aile çevresinde yeniden şenliklere devam edilir. Bu sırada da şu türkü söylenilir:

**Kok celin hanım yürü aygın baygın
Hep ayaktaşların sana dargın
Vallahi billahi ben dememişim
Açın cürdüm o kızı çok beğenmişim.**

İki gün sonra, avluyu süpürsün diye geline süpürge verilir, buysa ailenin temelli üyeliğine kabul olunduğunun bir işaretidir. Gelin avluyu süpürürken aynı ailenin kadınları geline şu türküyü yakarlar:

**Kok celin hanım süpür armut altını, mori armut altını
Sana beyin cetirecek Stanbol altını, mori Stanbol altını
Vallahi billahi ben dememişim,
Açın cürdüm o kızı çok beğenmişim mori, çok beğenmişim.**

Bu türkü, düğün âdetleri bittikten sonra söylenir. Çünkü gelin hanım bu köyün gelenek ve göreneklerine göre bütün âdetleri yerine getirdikten sonra söylenir. Gelin hanım ilk iki gün bütün işlerden muaftır, ancak üçüncü gün avluyu süpürmek için süpürge gelinin eline teslim edilir, bundan sonra artık o evin gelinin ev işleriyle görevlendirilmesi olayı türkülerle kaydedilir. Burada ileri sürdüğümüz türküler, düşüncemize göre, konu bakımından pek o denli zengin olmasa gerek. Bu türküler genellikle aşk, şenlik, sitem ve yergi konularıyla yüklüdür. Bir zamanlar Mamuşa'da böyle türküler çok varmış, fakat yukarıda da belirttiğimiz gibi bunlar zamanla yavaş yavaş tükenmeğe başlamış, bunun nedenlerini de kısmen anmıştık. Sözümüz burada iken şunu da belirtmek yerinde olur. Mamuşa köyünde söylenen Türkçe türküler arasında Kosova'nın öteki bölgelerine de, özellikle şehirlerde söylenen türkülerin üzerine de varmak mümkündür. Aynı zamanda Anayurt (Türkiye'deki) türkülerinin etkisi de açıkça görülmektedir. Yerlilerin anlattıklarına göre eskiden Mamuşa'da bazı vakalarda sitemli türküler de söylenirmiş. Meselâ düğün arifesinde genç nişanlılardan biri ölürse,

düğün yapılacak yerde sitemli türküler (a ğ ı t l a r) söylenirmiş. Maalesef bu gibi türkülerin bir tanesine bile rast gelmek mümkün ol m a d ı .

Gelinin kına yakılmış elleri

Salihli'de yaşayan Mamuşalı bir şair: İbrahim Hanedanoğlu

ANADOLU'YUM

Ben, yüreği ateşle dolmuş Anadolu'yum
Toprak altında yatan ecdadımın ruhuyum

Malazgirt'te Alparslan, Kafkaslarda Şamil'im
Bursa'da Osmangazi, İstanbul'da Fatih'im

Sivas'ta esen yelim, Afyon'da kasırgayım
Ateş almış mermiyim, patlayan bir bombayım

Taarruzda kumandan, Dumlupınar'da erim
Sakarya'da akan kan, ölüme giden selim

Ben zaferden zafere koşan sonsuz yolcuyum
Mehmetçik'in elinde barut kokan namluyum

Ben İzmir'de Yunan'a dikilmiş bir kaleyim
Kordon'da Yunanlı'yı denize döken erim

Ben Boğaz'da topçuyum, Çanakkale'de şehit
Sönmeyen meşaleyim, göklerde gezen ümit

Eşik olmuş Yunus'um, Konya'da Mevlana'yım
Hacı Bayram Veli'yim, Edirne'de Sinan'ım

Doğu'da Karasu'yum, Batıdaysa Meriç'im
Elazığ'da Fırat'ım, Menemen'de Gediz'im

Ege'de bir gemiyim, Marmara'da boğazım
Bozdağ'da bir efeyim, Erzurum'da Dadaş'ım

Ben, nesilden nesile ulaşan bir neferim
Yanan Anadolu'dan düşmanı kovan erim

İzmir'de mavi deniz, Erzurum'da ben karım
Samsun'da çakan şimşek, Antalya'da baharım

Çukurova'da pamuk, Isparta'da bir gülüm
Karadeniz'de tütün, ben Ege'de üzümüm

Zara'da Kızılırmak, Aydın'da Menderes'im
Ben güneyde Toros'um, kuzeyde bir geçidim

Ben, kanlarla sulanmış şehit dolu toprağım
Ben, yurdumun üstünde dalgalanan bayrağım

Taşıyla, toprağıyla, sevgisiyle doluyum
Yedi bölge, dört iklim ben bir Anadolu'yum!...

1951 yılında Mamuşa'da doğan, altı yaşındayken de o yıllarda baş gösteren göç furyası çerçevesinde doğum yerinden ailesiyle birlikte Türkiye'ye göç eden eğitimci, şair İbrahim Hanedanoğlu 1958 yılından bu yana ailece yerleştikleri Manisa-Salihli'de yaşıyor. Uzun yıllar liselerde Türk dili öğretmeni, müdür yardımcılığı, müdürlük görevinde bulunan şair emekliye ayrıldıktan sonra daha da iç içe olduğu şiir çalışmaları kapsamında birbirinden güzel yeni yeni şiirler üretiyor. Şiirleri Türkiye'deki edebiyat dergilerinde de yayınlanan şairin bu sayımızda okurlarımız için dergimize özel olarak gönderdiği son şiirlerinden bir demet sunuyoruz.

Rubailer

-bahar-

Mahkum ediyor aşkına hep gönlümü yar
Sevda dolu gönlünde de her mevsimi var
Sevdikçe de mevsimleri her an değişir
Gözlerde gülüşler ise bir başka bahar!

-versin-

Açtım ona ben gönlümü girsin diyerek
Hasret dolu sevdasını görsün diyerek
Mecnun gibi yıllar yılı koştum ona ben
Yalnız bana tek gönlünü versin diyerek

-seni görmek-

Sevda dolu hep gönlümü vermek ne güzel
Güller gibi hep aşkını dermek ne güzel
Hiç bitmeyecekmiş gibi rü'ya da bile
Her an seni görmek, seni sevmek ne güzel

Dörtlükler

-sevgisiz-

Ne zor şeydir hayatta hep sevgisiz yaşamak
İlkel bir insan gibi hep görgüsüz yaşamak
Şu güzelim dünyada sevmek sevilmek varken
Taşlaşmış yüreklerde hep sevgisiz yaşamak!

-sende kaldı-

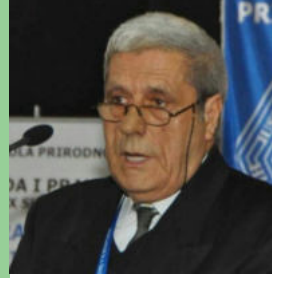
Yıllar önce bir anda gönlümü aşkın çaldı
Gönlümde de ne varsa hepsini birden aldı
Solmayan ümitlerim, bitmeyen arzularım
En güzel duygularım hepsi de ende kaldı

-yaşamak-

Kavuşmak ümidiyle aç ve susuz yaşamak
Öldüren sensizlikten hiç korkusuz yaşamak
Ne zor biliyor musun her an seni düşünüp
Karanlık gecelerde hep uykusuz yaşamak

PARÇALANMIŞ BÜTÜN

Refki Taç

Mamuşa doğumlu ender aydınlarımızdan biri sayılan avukat-yazar Refki Taç'ın baskıya hazırladığı, konusu doğup büyüdüğü köyde geçen "Parçalanmış Bütün" adlı romanından tadımlık bir bölüm/

...Yaz gezisi

Tümsekten akarken, leken ağacı gölgesinde yatan sürü etrafında, toy-ağası sopasını bırakmış, koyunları iki çomara emanet etmişti. Çobanın olmadığı anlarda kümeye kimseyi yaklaştırmaz, çok sert çıkarlarmış. Sürü etrafında kuş uçurtmazmışlar. Garip onu iyi bildiği için daha alargaya yürüdü. Kuş bakışıyla, yazın tek bir parçası yoz kalmamıştı. Olsa olsa, buna uruk geleneği denir. Mukteza da bu olmalıdır. Veridet denilen bu olacak. Veciz konuşmak gerekirse, zerre işlenmemiş toprak kalmayan yer zeval görmez, hatırlaması gelir. Bu semte zerzevat ekiminin ağırlıklı olduğu görünüyordu. Lahza için düz alana indiler. Hava epey ısınmıştı, güneş başlarında adeta bir sac gibi duruyordu. Sıcaklık kadar yedikleri de bunlu ediyordu, susuzlukları yürüdükçe artıyordu. Çuvaldan bir avuç tohumu toprak üzerine serperken: 'kuşlar için,' yeniden elini çuvala koyarak avucundan tohumu salarken: 'kurtlara' ve üçüncü defa 'aşa' diyerek, ağzında farklı kelimeleri her attığı adımda söylüyordu. Tarla iyice taraklanmıştı. Atılan tohumu örtmek için öküzler, 'laçayı' (tapan) işlenmiş toprak üzerinden gezdiriyorlardı. Her iki işi aynı kişi yapıyordu. Yalın biri. Argınmış adam, oookşşş diyerek öküzlerini durdurdu, tahmin ettiği 'kolay gelsin' selamına "eyvallah" dedi. Üşüşmüş kuşları işledikten sonra, toprağa gömülmüş suyu akıtmayan, 'borila' adı verilen kaptan su kabağını doldurmasını emretti hanımına (erkek çocuk doğurmamasından ötürü, yardımına koşacak kimsesi olmadığından dolayı, hanımını kırdan işleten tek adam olarak geçiyormuş köyde). 'Su gibi aziz olasin.' Allah'a ısmarladık da demekti, dua içinde.

Yazı içinden geçen, değirmene su götüren 'yaz' kenarındaki dalları kırılmış, bazıları ise suya kadar sarkmış koca söğütlerin çatlak kabuklarından çıkan sese kulak verir gibi; diğer yandan, ovalleşen taşların üzerindeki sekerek su biriktiklerindeki japkaların (kurbağaların) vırlamaların seslerine kulak açmış, türkü dinler gibi kendini dinlenmeye veren adam, el sallayarak yanına davet etti. Siper üzerinde koltuğa oturur gibi, akan sudan, ağaçların gölgesinden, esen hafif rüzgârdan ve bu karışımından serinlikte 'oh bre' dedirtecek bir rahatlık yaşıyordu kendine. Hoş beş etmeden, adam yazı üzerinde geçen suyun değirmene kadar ovanın sulamasına yararından bahis ederken, bakımsız ağaçların suya yıkılmasıyla, suyun tekneden kaymasına değindi, ardında; kış geldiğinde değirmen sahiplerinin bakımsızlığından tarlalara sızmasına sözü getirdi-şikâyet etti. Bol nemden insanın yarı boyuna uzanan otları orağı ile biçerken ısırgan otundan ellerini kesintisiz kaşıyordu. Isırgan otlarını diğerlerinden arındırdıktan sonra yanındaki atın önüne dökmüş, yemekten ağzı sabun gibi köpürmüştü. At bakımlıydı. Bu bakımı sahibinin varlığına, cömertliğine, hayvana karşı duyarlılığına sözü getiremedi.

- Al, düz ovayı gezmek istersen, bütün yazı uçtan uca gezmeyi düşünürsen yaya devam etmen yazık olur. Sen yaşlı sa

yılmazsın da kendini yaşlı görmesen de üstünden çok seneler geçmiş biri olduğunu unutma. Rahmetli babam derdi: 'Akıl kocalamaz, vücut çöker; vücut çöker, baş anlamaz!' Bu genci de boynuna almışsın, şehirli gibi gözüküyor, bu sıcakta ovanın boydan boya yürünmesi zor gelir. Al, biraz bu yabancı, fazlasını sen biner, köye değersiniz.

- Düzlük ovada bir karış battal yer nerede buluyorsun da atı ova içinden geçiriyorsun. Atın ayaklarını sırtına mı alıyorsun? Atın nallarıyla işlenmiş tarlaları nasıl ziyan ediyorsun? Ter dökmüş insanlara hiç mi acımıyorsun? Allah korkusunu daha mı yaşamıyorsun? Haramın ne olduğunu ...

- Yeter? Bu kadarı yeter! Fazla konuştu! İleriye gitme! Fena olur!

Beygir sineği eşiğin kıcına koyulmuş gibi fırladı, adam. Ayaklarını yere vurarak sertliğini ezercesine, uçar gibi el hareketleriyle gerçekten kaçmaya çalışırken, dudak uçlarının her iki tarafında köpükler oluşturan bağırsaklarıyla ortamı şaşırtan bir hale dönmüştü. Garip sakin kaldı. Sakin sakin, adamın sakinleşmesini bekliyordu. Tenha bir ortamda, ıssızlık içinde ıgıl ıgıl akan suyla oluşan ahenk büyülemiş gibi, adamın gene geriye dönmelerini arzularcasına.

- Bak! Otur! Otur hele! Dinle! Bi' dinle! O dik başını secdeye indir! Bu yaşta o dik baş işine yaramaz! Başta aile fertlerine kötü örnek olur! Allah senin gibilerini sevmez! Dahası, efendim ...

- Ben camiye gelmem! Katiyen gelmem! Bilirsin, o imamın yüzünden. Eski imam hayattayken (iş başında) tek bir Cuma kaçırmamışımdır. Bildiğin olması beraberinde, buna rağmen ve buna karşın niye beni camiye davet ediyorsun? Hadi be ...

- Yahu, ben alnını secdeye düşür dedimse camiye gel dedim. Namaz, bu durduğun toprak üzerinde de eda edilir, yeter ki sen namaz kılmayı düşün. Bak, ayakların altından su geçiyor, abdest almana ağılıyor. Toprak olacağın var, bilmez misin? Olmadan önce tanış. Basıp geçerek değil, ayakla ezeerek değil, başını onunla tanıştır.

Sen osun, ondan gelmiş ona döneceksin. Cebindeki paralar, kesedeki altınlar, ahırdaki hayvanlar, kadastrodaki tapulardaki tarlalar, çayırılar, bağlar, varın yoğun, senin azmana gelmez. Azgınlık satmak, dünyanın en fakiri olan İblise aittir. 'Aklını başına al,' varlığın seni şeytanlaştırmaz, yoksa cennete yer kalmaz, bu dünyada da yerin olmaz. Sanma ki yaptıklarını kimse anlamaz, düşündüklerini kimse bilmez. Başta söyleyeyim. Seni buraya getiren, senin İblis gururun olduğunu bilmez miyim sanıyorsun. Dün evde olmadığın yalanını bugün tekrar etmeyesin diye, su kenarında serinlemeye gelmişsin. Sadece bu mu? Görmediğimi inkâr etmeden kimin tarlasından geçtiğini söyleyebiliriz. Yapma! Dün, dost görmek istemediğin, gelininiz olacak kızın evine gittim. Çeyiz hazırlamakta hummalı bir çalışmaya şahit oldum.- Akşamılgı zaten davetlisiniz. Kızın babasını da davet edersem bir mahzuru yoksa sizin indinizde bu hasımlık ortadan kalkar mı?- Ne mahzuru! Ne hasımlığı. Aranızda bir husumet yok ki! Onlar senin de dostun. Sen kim rahmetli kardeşin kim? Kardeşinin ölümünden sonra sen onun babası sayılırsın. Bizde adet böyledir.

Bizde adet böyledir. Sen bilmez misin? Bilmez olma! Sen bu dostluğun bozulmasını kaşıma. 'Düşmanların koltuk altlarını kabartma. Başkalarının maşası olma.' Dost düşmanı güldürme. Şeytana uyma! Dostluk bağladığınız evin erkeklerinin önünü kesme, hanımının dedikodularını kestir! Git, sen kızın babasına selamını gönder, beni, akşam namazından sonra kızın dedesiyle yemeğe bekle.

Ova gezisinin devamını getirecek adımlar beraberinde, atını su akıntının aksine yürütecek 'yaza' soktu, kimsenin tarlasına basmayacak, dereden ayrılan suya kadar yürütecekti, oradan da köye götüren yolda devam edecekti. Atın yuları elinde, siper üzerinde hareket ederken, Garibin tarlayı siperden ayıran işlevsiz çizgide yürümesi bir ara yan yana geliyordu. 'Unutmuştum, 'kocakarı' ne 'vurkosun'(uzun uzun sulu yemeklerin kaynaması),canınız ne çeker?' Garip bu soruya çok kızdığını belli etmeden, birazdan yolların ayrılığını bekliyordu. Hiç konuşmayan Gelen, Garibin niye kızdığını bilerek, yardımcı olmak amacıyla: 'Kuru fasulye. Tek kap olsun. Fazla telaşa gerek yok. İsrar olmasın. Bizim için yorulmayın. Harcanmayın.'

İki tarla arası sınır izinden yol ederken ovada çok kalabalık ve hummalı bir çalışma göze çarptı. Biri tarlaya mısır tohumlarını savuruyor, diğeri onları örtecek sabanla bir gidiyor bir geliyor. Bir tarladaki erken ekilen mısır bele kadar yükselmiş, başak bağlamakta, henüz püskül oluşmamış, yeşili maviye kaçmış büyük yapraklarıyla ayrılıyordu. Tek bir karış battal kalmaması diye, öküzlerin düz çizgide hareketlerini sağlama gereği, çocuk öküzlerin önünde, elinde yular, yalın ayak yürüyordu. Tarlanın diğer bölümü küçüklerle büyüklerle kayınıyordu. Biber fidelerinin dikimi en fazla işçi istiyormuş. İşler yaşa göre ayrılırmış. Kök salmış biber fidesini yere gömmek için delik açan, deliğin içine birkaç damla su döken, (tohumu 'evlekte' yeşeren ve toprağa ekilinceye kadar 'rasat' adı verilen bitki) tel tel rasatları deliklerin yanına koyan ve onları toprağa yerleştiren bölük karıncalar gibi çalışıyorlardı. Mısır semti içinde diğer sebze ekimleri daha kolay geçermiş. Elini alnına dayayarak göz kamaştıran güneş ışınlarını engelledikten sonra, beklemediği biri Garibi görmüştü. Oraya doğru yürüyerek, çalışanların yanlarından geçti, kolaylık dilemeyi de unutmuştu. Büyük bir şaşkınlık içinde öyle bir ses çıkardı ki, yüksek dense denilmez, değildi; kaba desen, hiç olmaz, hafif desen, uzak, etrafa yayılan sese öyle bir şey yakışmayacaktı. İmlikçin iltifatını kelimeler sanata dönüştürecek bir yetenek olsa gerek, kulaklara işleyen ses. İmla edilmeyecek bir ses sanatı da denilebilir, ikrar etmek gerekirse. Başka ne denilebilir? Başka çeşit tasviri olmaz.

- Selamünaleyküm ya ... Ya benim hünkarım! Ya benim haşmetlim! Ya benim

Bostan için ayrılmış bölümün köşesinde, on beş ayak uzunluğunda bir o kadar da genişliğinde, biraz önce yapılmış 'tanda' içinde, yere serilmiş pösteğin üzerinde, bağdaş duran aksakallı amcaydı, Garibin saygıyla eğildi adam. Yanında, küçük bir erkek çocuğu da duruyordu. Bir buçuk boy yüksekliğinde, katmeri olmayan, kol kalınlığında, söğüt dallarından kesilmiş ağaçları dörtgen biçiminde yere çakılmış, üstüne ince tahta parçaları dikilmiş, onların üzerinde yapraklarıyla beraber ince dallar yayılmış, yan taraflarına kopmaz iplikler direk parçalarına izafe edilmiş; etrafında ekilen susakları yerden kaldıracak dallarını ipliklere örecek, hem 'tanda' (kame-riye) içine gölge oluşturacak hem susakların güneşte pişmelerini sağlayacak bir yapı. Bostanın etrafına ekilen süpürgeler, biraz daha boy verince, üstüne serilen söğüt dallarını değiştirecekti. Tanda kurulması bitimiyle, taze yontulmuş nemli söğüt ağaçların kabuklarından toruna borazan yapmayı

de dede tamamlamıştı. Borazanıyla dedenin eteğinde oturan çocuğun keyfine diyecek yoktu. İkrar ettiğini yerine getirmiş dede de keyifli keyifli gülümsüyordu. İvrir zıvır işlerde bulunması de çiftçiliğe hazırlığını getirecekti çocuğa. Söğüdün ince dalından 'kemiğini' çıkararak, kabuğunu hasara uğratmadan, üflenecek nefesi boşuna harcamayacak titizliğiyle, örülmüş kabuklarından borazan bölümüne taşıyacak ve borazandan ses çıkaracak bölümüne ekleyerek, urla misali örneğiyle, borazanı işlev hale getirmiş. Her ne kadar eğlence kullanımına odaklanmış oyuncak olarak düşünülmüşse, o da tarlada bir işe yaradığı söylendi. Babasının tarlaya tohum salmasında dadanan kargaları korkutarak, tohum tanelerin hayfına gitmemelerini çıkaracağı sesiyle sağlama işine geliyormuş. Borazan sesiyle coşacak çocuk, kargalara korku yaratıyormuş. Yorulduğunda, bi' de güneşin sıcaklığına dayanamaz olunca, borazanın bozulduğu bahanesiyle dedenin yanına gelmezmiş. Başka borazan yapılmasını da istemezmiş.

Garibin selamını 'estağfurullah' dedikten sonra aldı. 'Aman hafız, yapma. Ben kim hünkâr kim! Ben nerde 'beytullah' nerede. Tevbe tevbe. Ben, Allah'ın günahkâr kullarından biriyim. Allah günahlarımızı affetsin! Biz ona dua edelim.'

Garip sustu, o ise Garibe: - Hayır, hayır canım, keşke öyle olsa. Yok, yok, ben sadece yalnızlığa çekildim, öyle denebilir. Yoksa inziva nerede, ben nerede, öyle bir şey ortada yok. Keşke inzivaya çekilsem, onun tadını yaşasam, hayat muhasebesini yapabilirsem, hesabını bu dünyada ödeyerek geleceğime güzel bir intizam kurabilirsem. Öyle bir iş iptidai iptila ister, ben gibi bastıra bastıra, lokmaları saymadan yiyenlerin inzivaya çekilmeleri olmaz. Benim yalnızlığa çekilmem, köydeki bidatlerden kaçışım olmuştur. Ya insan, doğduğu, büyüdüğü, yaşlandığı yerde, kulçuka yuvası kadar bir köyde, köy işte büyük dediğimiz, başka köyleri kıyasen deyimi köylükten çıkarmaz, köy köydür, küçüktür, küçük bir yaşam yeridir. Demek istediğim insan kendi köyünde yabancı olabilir mi? Evinde bile yabancılaşıyorum, kocalığımda. Sevilmezlikten değilmiş, yabancılaştırılmaktan geliyormuş bu dışlanma. Yahu, insanın ömrü içinde, asırların oluşturduğu dil değiştirebilir mi? Mektebe giden torunlar bana dil öğretmeye kalkıştıklarına dayanamıyorum. Sadece köyümüzde bu bidatin olduğunu biliyordum, yok, öyle değil, kasabada da gördüm. Bu iki dillilik iğrençliği ihlal etmeden... Bu ihanet onunla kalmayacak, dilimizi ikmal edecekler. Bunu da aklının bir ucunda yaz. 'Ben ölü sen diri.'

İkınıp sıkınarak, ezilmiş toprağı kazıdı. Laf etmedi. 'Burası تنها dedi, ama... Bu kadarı yeter. Fazlası hüsrân. Zarara uğramak, doğrusu birini uğratmak istemezsiniz,' içini ona dökmek yerine derdini toprakları tırnaklarla kazıyarak gömmek gerekir kelimelerini, kendine konuşur gibi duyulması zor bir sesle konuştu.

Çubuk örülü sepetin hilal şeklindeki kupundan aldı, içinde kahve dolabını çıkardı, kahve dibegini yana çekti; tulum bölümünde ispirto, 'boğazında' sacayak olan aletin eliyle düzelttiği toprak üstüne iyice yerleştirdi, yaktığı kibritin fosfor bölümünü sacayağın altındaki deliğe soktu, yalın çıktı. Üzerine cezveyi koydu, su tam ılınmış olmalıydı ki iki kahve kaşığı çavdarlı kahveyi ekledi, taşan kahveyi iki fincana koydu. Sadece iki fincan bulunuyordu zaten. Birini misafire öbürünü Garibe uzattı. Tütün kutusunu, onu ve Garibi ayıran mesafenin ortasına koydu. Fincanı uzattığında 'buyurun' dedi, kutuyu ortaya koyduğunda 'alınız' sözünü kullandı. Kendine de bir fincan kahve pişirirken kaldığı yerden söze devam etti: - Haberin olmayabilir, olsa bilirdin, bilsen gelirdin; uğramadan bırakmazdın. Bildir ince hastalığa kapıldım.

- Haberin olmayabilir, olsa bilirdin, bilsen gelirdin; uğramadan bırakmazdın. Bildirince hastalığa kapıldım. Kasabaya gittim, hekim de illetin verem demez mi. Hemen tedavi olman gerekir, eve dönmeme bile izin vermedi: 'Maraz olmuşsun, ev halkına da mı bulaştıracaksın?' Sormak değildi deyişi, resmen sitem çekti. Haklı gördüm dediğini. Şifahaneyi soruyorum, derdini anlayan yok, dediklerini de ben anlamıyorum. Derde derman aynı dili konuşanlar bile olmuyor, olamıyorlardı. Gözüm tutmayan iki ipsis sapsız sordum yeni şifahanenin yolunu; Gel amca 'mezarhaneye' biz götürelim, ... 'Amca sen kızma, oraya iki ayak giren dört ayak çıkar,' onun için halk arasında 'mezarhane' deyimi yerleşmişmiş. İnsanların yüzünden perde kalkmış. İletli insanı diri diri mezara götürüyorlar. 'Burası marazlıların hastanesi' dediler, kapıyı gösterdiler, gitmek istediler. 'Durun be, o kadar da edepsiz olmayın, ben zaten hastayım, şifa için geldim. Verem de olsa insan şifa istemez mi?' Sadece sordum. Cevapları tam ipsis sapsızların gibi olmaz mı? "Marazın az ise öbür hastalar vermekte cömert davranırlar, sen dert etme" dediler. Daha kötüsünü söyleyeyim, onlardan biri yarındasın kukuma (kalça) iğne vurdu. Tanıdım kendisini. Onlara insan ne diyebilir? Ben ne doktor ne Azrail dedim. İyileştirme takatleri yok, can almaya da güçleri yetmez olarak gördüm. Onlar ne öldürür ne güldürür şifahane işçileriydi. Onlar ne cin ne insan. Olsa olsa şeytan olabilirler. Bana öyle göründüler. İnsan kılıfında şeytan yok mu? Büyüklerimiz söylemişti, biz görüyoruz.

Galip konuşmaya yanaşmadı. Söze katılmayacağı anlaşıldığında, kısa bir nefes aldı, yalnızlıktan sıkıntısını dökmeye devam etmeye hazırlık gösterdi. Konuşacakları taşmıştı.

"Tebdilihava için çocukların kandırmaları beni buraya getirmedi. Tabii, onların iyi niyetlerine saygı da bu işin içine sığar. Aslı olan gerçek, bostanın 'ocaklarını' açma işlerini intiba gereği beni buraya getirendir. Havanın iyi geldiğini inkâr etmiyorum, yine de gerçeği söylemeden olamıyorum. Senin her şeyi doğru bilmeni isterim; bilirsin. Bu köy arazisine adına ecdat 'Boloverova' demişse de dikkatle işlenmezse, kendiliğinden ova bol vermez. Bak, gör. İstif etme işlerini bilen iki kişiyi, çayırın nimetini stok yapmalarına muhtaç kaldılar, benim bilmezler. 'Otluktan bokluk, bokluktan otluk' lafını büyüklerimiz boşuna dememiş. Çayırı olmayan biri stok yapmayı nereden öğrendi, sormaz mısın, sorulmaz mı? Yoksa Rabbi veraseti mi kaldırmış da biz fakirler bilmiyoruz. Önceden vardı. Tanımadım yeni nesli, işlerinden hangi soydan olduklarını anladım. Şimdi kendi oğullarımı tanımaz oldum. Buradan görülmez, göremezsin, stok yanında dirgen bıldırdan orada duruyor. Erbaında akıllarına gelmişti. Almalarına izin vermedim. Niye yarayacaktı ki, lodos yaptığını yapmıştır. Erbaında kurutulmuş pastırma etti tasa vermiş, çayıra dirgen alma akıllarına gelmiş. Korkarım bu 'poğaça alınlarına vurur,' bir gün." Doğruyu söylemek istedikleri sözler arasına çayır, stok girdi. İstifham ile konuştuklarını istihale etmek istemiyordu. Doğrunun ne olduğunu anlatma niyetine döneceğinde bir kuşkusu yoktu, öyle bir ikilikle hiç meşgul olmadı.

"Kalubeladan beri yaşanan bostan geleneği bizim uygarlığımızın göbeğinden kopmuş, ekinsele değerlidir. Medeni oluşumun bir simgesidir. Yaşam biçimidir. Zamanın mekânı, dönemin yaşam alanıdır. Yaz, evin bahçesidir. Kulübe evi, tanda da selamlığıdır. Toprağın yetiştirdiği tarlanın ürettiği, çayırın verdiği, meyvelerin getirdiği, bağın sunduğu, bahçenin ikram ettiği ve daha nice nimetleri inkâra getirmeden ve bütün bilinen değerlerine rağmen; kulübe kurulmaz, tanda yapılmaz, gece yatılmaz, gündüz kalınmaz; bostan özeldir. Evin rahatı, komşunun muhabbeti, akrabasının ziyareti, dostun sıcaklığı, soy- sop ilişkisi, sadece bostan eyyamında terk edilir.

Kulübe barınağı, karpuz, kavun de komşuları, köpeği ise dostu, çobanlar da soyu olur."Aniden yüze vuran serin hava Garibin başını dağ tepelerine çevirtti. Bulutların hızla ilerlediğini üçbiri (üçü) seyrettiler. Yel, etraftaki şeylerden ses çıkarmaya başladı, sonra onlara daha hızlı vurarak devirmeye başladı, gürültü oluşturarak. Rüzgârın aniden gelişinin şaşkınlığı geçmeden, belli bir noktada kendi ekseninde sertleşen yel öyle bir 'virişte' oluşturdu ki, fil hortumu biçimi oluşumu içine tozu, samanı, yaprakları ve önüne ne geldiyse havaya kaldırarak bir ara birbirlerine çarpıştırdı, yok oldu. İçine aldığı şeyler yere inmeye başladı. Birileri büyük bir hızla, diğerleri daha yavaş, bazıları kalktıkları yerden uça uça acele etmeden daha uzak yerlere yayılıyorlardı. En çabuk yere düşen kargaydı. Burağanın kargayı da havaya aldığını, kanatların hareketini alt-üst ettiğin sadece köpek görmüştü. Karga yere çakar çakmaz onu parçaladı, afiyetle yedi. Kargadan kalan sadece tüyleri, gagası ve ayakları olmuştu. Yaptıklarında utanmış gibi, kuyruğunu arka bacakları arasına sokmuş, ön ayaklarını böke böke, başı aşağı, merakla seyrettiği gözlerini ağasına dikerek, biraz daha uzak yerde uzandı, diliyle ağız etrafındaki kanları sildi, gözlerini kapadı. Adı Karabaş'mış. Saban süren amcanın oğlu, öküzleri yularlarından tutan çocuğa (oğlu olacaktı) gibi konuşur:

- Kim der ki hayvanın aklı yoktur? Bak, bizim Karabaş insan-dan daha zeyrek.

Babasının cevabı geç kalmadı:

- Senden muhakkak daha zekidir. 'Viriştenin' ne kadar süreceğini senden iyi bildi. Zamanında fırladı, karganın nereye düşeceğini doğru değerlendirmesiyle yere düştüğünde kalkmasına fırsat vermeden kendine ziyafet çekti. Sen, dağ tepeleri üzerinde gezen bulutların buraya yağmuru göndermelerini bekliyorsun. Kaç defa söyledim. Başın üstünde bütün gök bulutlarla kapanmadıkça bu düz ovaya yağmur yağmaz. Sen rençpersin, ovayı işliyorsun, ömrün doğada geçti, tabiatın belli bazı kuralları var, değişmezler, seni dinlemezler, kimse değiştiremez, onu nasıl bellemezsin? Ama sen, sen 'İkra' kelamını bilmesin ki! Sen mektep okumadın, okul okudun. Doğayı değil, üç yıl harfleri okudun, zaten dört yıl okula gittin. Ha harfleri dedim, sakın yanlış anlama 'harf' kelimesi de Arapçadır. Hariç dilde konuştum. Başka kavmin dilinde söyledim. Sen Latin yazısını okudun.' Sakalı titrerken: 'Bu 'virişte,' tozu topraktan, yaprağı daldan parçalar ama sohbetimizin bütününe parçalayamaz. Diyeceklerim bitmedi. 'Virişte' bizi ne kadar küçük olduğumuzu hatırlattı. Rahman olan Rabbim bize acıyarak, kıyamet gününe iman etmemizi kolaylaştırmak için büyük fırsatlar sunmaktadır, deminki de bir hatırlatma olmalıydı: 'uyanın ey gaflete kapılmış cahiller' der gibi. Virište hatırlattı, evlat unutturdu. Virište değil, doğurduğum oğul şaşırttı."

Oğlu cevap vermedi. Babası ise bölünen sohbetin devamı için kaldığı yeri bulmakta zorlanıyordu. Bu arada Garip gerginliği yatıştıracak bir cümle kurmaya hazırlanmıştı, fırsatı kullanarak,

"Dalgalar kendinden yatıştıktıklarında deniz sakin olur."

Bu işareti verdi, susmaya devam etti. Alakalı bir intiba oluşturarak sohbeti bırakılan yere taşıyacak izleri gösterdi.

"Oneste (hatırlamadığı nesneyi geçiştirmek için 'o ne ise' eş anlamlı, yaşlı kısmın sık sık kullandıkları bir söz)... 'Karpuz,' meyve denilirse,, bu kümenin en alası; sebze mertebesine girerse, onların da tacı olarak sayılır. Sırını vermez, mahviyetini korur, mahfuz kalır. Pazara gitmez.İçini ağasına bile belirtmez. Mangıra trampa olmayı kanmaz. Meccanen özelliğini korumayı bilir.

Ağası da, içinde ne mal olduğunu bilmeden satamaz. Bilinmeyen bir şeyin değerlendirilemeyeceğine göre fiyat biçilemez. Kavun da çıkarılığa gelmez. Tadını, lezzetini, kokusunu, güzelliğini, bostanda sunar, pazara taşımayı kalkışırsanız, kendini ekşitir, satanı da alanı da tiksindirir, iğrendirir, menfur eder. O da karpuz gibi kendi değerini bilir, para karşılığında tartılmayı kabul etmez. Kendi değerini düşürmez. Bostan dediğimiz mahsul, kendine mahsus muhasara edilmiş mevsufiyettir. Kavun olsun, karpuz olsun, ilaç değillerdir, ancak insana şifa verme vasıflarıyla mükellefleşmişlerdir. Kavun, sersemin mehlemidir derler. Karpuz, üzerine mihnet basmış, ruhsal sıkıntıya kapılmış hastanın yanar içinde ateşini sindiren bir nimettir. İnkâr edilmez. Kış kavunu ve kış karpuzu da var bilirsiniz. Hangi sebzenin veya meyvenin aynı türü hem yaz için hem kış için muhtelif hususiyetleri var? Yoktur! Olamaz!”

Yarı fincan kalmış soğuk kahvesi israf olmasın diye, Garip şahadet parmağıyla işaret verdi, yerde duran tütün kutusunu (tabakasını) ona doğru iterek cebinden kendi kutusunu çıkardı, uzattı; isteğiyle değil, âdetiyle. Biliyordu, illetli akciğerine darbe indirecek bir nefes alacağını, amma ... Hekimin haklı yasağını, dağ köyünde boş olduğu arkadaşın evine tebdilihava almasını sağlamakla telafi edeceğini kendi kendine söz vermişti, lakin yerine getirmekte bıkkınlığı vardı, ertelemeye kendini avutmaya devam ediyordu. Çam ağaçların altında duran verem hastaların hayrını gördüklerini biliyordu. Ciğer parelerin içine sıkılan balgamların en fazla döküldükleri o yüksek dağların çamlık ormanlarında gerçekleştiğini itiraf ediyordu. Yapmadıklarını yapacak gibi inandırmaya çalışıyordu. Hak ettiğini vurgularken, davete uyacağını söylemeye çalışıyordu. Kalan diyeceklerini kısa bir teneffüsten sonra gerçekleştirecekti. Aksi takdirde, yorgunluk konuşmasını usandıracaktı. Bu kısa mola gelmezse, az kalan düz ova gezimini pes geçmeyi düşünmüştü, Galip. Sadece ‘Bahçelik’ tarlasında ‘kara patlıcan’ (patlıcan) ve patlıcan (domates) ekimini yapan çocuklara bakacaktı.

Düşündüğü gibi olmadı. İzin isteyemedi. Teneffüs tahminden daha kısa sürdü. Aksakallı, bütün demek istediklerini dökmeden izin vermeyecekti. Canı sıkılmıştı. Sohbeta ihtiyacı vardı. Dert ettiklerini içinden atmadan susmayacaktı. Başka birine bunları anlatamayacaktı. Başını kaldırdı, Garibe doğruldu, Gelene baktı ve:

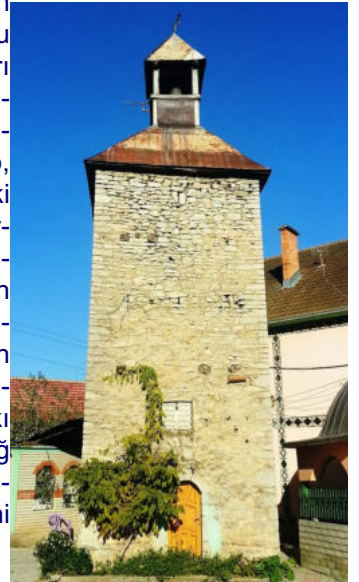
“İki tane çekirdeği toprağın içine sokarak bostan oluşmaz. Karpuz, ocak yapısı dediğimiz evinde doğan, yetişen bir nimettir. ‘Ocak,’ yanmış atık gazları çevreye taşıyan baca değildir. Ocak, bir hanedir, hanedandır. Çevreye renk veren, ortamı zenginleştiren, tüm mahsullerin bayrağını taşıyan varlıktır. Ocak, bostan mahallesinin bir evidir. Gelen geçenlerin durak noktasıdır, muhabbetin odasıdır. Misafirperverliğin göstereşidir. Veren elin malzemesidir. Bağış malıdır. Müşterek harcamanın ahenk taşıdır. Bereketin kapısıdır.

Doğru laf ettiği bilinmesi gereğini ikinci bölüme geldiğinde söyleyecekti, durdu. Garibin yüzüne baktı, Gelene yüzünü çevirdi. Çı! Ağızlarına kilit vurmuşlar, tek bir laf etmeyeceklerini gördü. Şimdiye dek konuşan sözler, sanki boğazına bal ile yağ sürülmüş gibi kayıyorlardı, tane tane; ağzından. Şimdi diyecekleri ise, gırtlığına bir araba diken sığdırılmış misali zorlanacağı her haliyle görünüyordu.

“Şimdi, ‘dır, dir-’ lerimi ‘dı di’ lere parçalayarak, sizi ayrı za-

mana getireyim. O konuşmalarda ben yoktum, anlattıklarım vardı. Anılarımı yaşatmak coşkusunu yaşamak istedim. Sizi de hayallerime boğdum. Kendi ayıbımı anlatmaya bir çeşit gelemedim. O beyan ettiğim bostandan sadece (bitkin) bitkisi kaldı. Çiftçi, bostanı tek amaca indirdi- maddi gelire mal etti. Bağıştan pazara taşıdı. Ekin değerini medeni içinden çıkardı, içini bilmeyen satışını yeminle sağladı. Vermek elini geriye çekince, haydut ellerini bostana uzattı. Karpuz çalmakla kalmadı, bostana yağmacılar dandı, karpuzları yuvarlaya yuvarlaya bostandan götürönlere, ‘adetten karpuzlar yuvarlana yuvarlana bize gelmek istediler’, biz de razı olduk gibi bahanesi uydurulmuş olmalıdır ki, haydut sıfatını dilimizden çıkarmaya başladılar. Onlara hak verilircesine, ‘yugulancı’ denilmeye başlandı. Sadece bu köye ait olan bir kelime icat edildi. Şimdi bütün haydutlara, yerel dilimizde ‘yugulancı’ denilir. Haydutluk yumuşadı, mertlik gitti. Şimdi bostan kulübesi nedir, bekçinin evidir. Ben artık mübassır sayılmam, daha fazla mezbeleliğin zibilcisi denilebilirim. Akşam üzere, havanın serinlediği bir dönemde, pazara gidecek karpuzları saklama yeridir. Hani, bostan kulübesi direklerle kaldırır ya, onun altına dizilen karpuzların yeri, onları koruyacak köpeğin köşküdür. Gördüğünüz tanda, zamanından evvel devşirilen kavunların sarımaları sağlayan ve pazara kadar çatlamayacaklar kıvam için beklenti yeridir. Bekçinin ödevi, bütün gece bostanı çevreleyerek, elinde lobut ile karpuzları yugulancılardan korumaktır. Uykusunu gündüz yapar, ekmeğini getirene bekçiliğini devrederek.”

Öğleye pek zaman kalmamıştı. Mezari mezraya hazır görünüyordu, düz ovoidan geçtiklerinde görüldüğü kadar. Çoban toy-ağaları ellerinde yoktu, ‘Bahçelikte’ Garibin oğlu fark etti. Dere kıyısından geçmek gerekiyordu. Söğüt altında yatan koyunlar yanında, eşek kadar, ayı gibi bir kelp serinleniyordu. Elinde çapa, babasını ve Geleni oradan geçirmesi gerekiyordu. Çoban kavağın doruğuna kadar binmiş, dallar arasından bir yere baktığı sonradan görüldü. Ve anlaşıldı. Oğlan işine döndü, Garip çobanı kavaktan indirtti. Kavağa doruğuna kadar tırmanması ve dallar içinde gizlenmesini tahmin etmişti. Geçen sene, kasım ayına kadar aldığı doğmazlık koçun kimlere ait olduğunu bilerek, onların belaya düştüklerinden ötürü bütün kış hayvanın kaldığını da olaya ekleyerek, iadesine gelen sahibini düşmanın takibinden korkmuş olmalıydı. Evin dışına çıkamayan komşu köyün çobanı, kadın kılığına girmiş, dere boyu ağaçların oluşturdukları ‘duvar’ içinden geçerek gelmişti. Korkudan kalbi tavsanını gibi atıyordu. Garip, korkumasını söyledi. İki farklı dilin, iki kelimesinin kaynamasıyla oluşturulan ‘mendora’ dedi, ev hapsi yaşayan çoban rahatladı. Töre kuralına göre ‘kan borcu’ olan ‘birinin ‘eline düşerse,’ hasmın hasmına saldırma hakkı kalkarmış. Garip onu sağ salim evine götüreceği sözünü verdi. Güven derdini yükledi.

BÜYÜDÜM MÜ BOKSÖR OLACAĞIM

Enver Baki

Değerli okurlarımız bu sayfamızda Kosovalı Türk şairi ve yazarı Enver Baki'yi dergimize özel olarak gönderdiği bir hikayesi ve şiiriyle konuk ediyoruz. 1943 yılında Priştine'de doğan, kaleme aldığı öykü ve şiirleriyle Kosova Çağdaş Türk edebiyatının öncülerinden biri sayılan Enver Baki'nin yayınlanmış çok sayıda eseri bulunmaktadır. Daha yıllar önce yayınladığı Beş Kardeş adlı çocuk öyküleri kitabıyla küçük okurların gönüllerinde taht kuran Enver Baki edebi yaratıcılığı için çok sayıda ödüle layık bulunmuş olup öykü ve şiirleri Balkanlar'da konuşulan dillere de çevrilmiştir.

Adnan, mahallenin en küçük çocuğuydu. Cılız, ama yerinde durmak bilmeyen bir afacan. Tek sözle haddini bilmeyen bir küçüktü. Arkadaşlarının işine karışan, oyunlarını bozan, kavga etmeye hazır olan biriydi. Bu yüzden de sık sık komşu çocuğu Ali ile cenkleşir, kavga ederdi. Her kavgada da Ali'den dayak yerd. Bu yüzden de eve ağlaya ağlaya dönerdi.

Bir gün annesine, ablasına hediye etmek maçıyla gül, karanfil, sümbül almak için kent parkına gitti. Parkın çiçekliğinden bir gül ile bir karanfil kopardı. Sonra da eve dönmek için park kapısından çıktı. Bu sırada parkın yanındaki mahallenin çocukları yakalayıp az önce derlediği çiçekleri almak için Adnan'ı dövmeye başladılar. Kötü yiye Adnan evine ağlaya ağlaya boş elle döndü. Adnan'ın eve dönerken ağladığını gören Nalan ablası:

-Ne oldu Adnan, gene mi dövdüler? diye sordu.

-Evet, gene beni dövdüler Nalan Abla.

-Bu kez kiminle kavga ettin?

-Park yanındaki mahalle çocukları size çiçek aldığım için dövdüler., diyen Adnan için için ağlamaya başladı.

-Sus Adnan'cığım, sus, dedi ablası Nalan. Seni komşu çocuğu Rıza, sınıf arkadaşların Bekir ile Ömer de

sık sık dövüyorlar. Onları rahatsız ettiğin için seni dövüyor olmalılar.

-Hayır abla, dedi Adnan. Ben kimsenin oyununu bozmam, işine karışmam. Fakat bunun başka bir nedeni var. Sınıf arkadaşlarım ile mahalle çocuklarından bazıları beni kıskandıkları için dövüyorlar. Çeşitli bahaneler uydurarak bana vuruyorlar. Beni küçümsemek, horlamak için dövüyorlar.

-Arkadaşların seni niye kıskansınlar ki? diye sordu ablası.

-Niye olacak? Sınıfımızda en iyi öğrenci olduğum için, diye yanıt verdi Adnan. Mahallede en çok söz dinleyen biri çocuk olduğum için beni kıskanıyorlar. Bütün notlarım da pekiyi, beş abla...

-Bak sen... diye söylendi ablası

Nalan.

-Evet abla, diye anlatmaya devam etti Adnan. Yaşlı Meryem Nine'ye fırından her gün ekmeğini alıp getiriyorum. Topal Davut Amca'ya her gün su taşıyan başka bir çocuk var mı mahallede? İşte bundan ötürü beni kıskanıyorlar. Ama ben büyüdüğüm zaman boksör olup onları döverek öcümü alacağım. .

-Yok, olmaz öyle şey, dedi Nalan ablası. Öyle öğrenmez adnan'cığım.

-Peki ya nasıl alacağım ben öcümü? diye sordu Adnan.

-Öcünü dövmek yerine devamlı çalışmakla, insanlara yardım etmekle, örnek insan olmakla alabilirsin. Öğ alma duygusu insanın en zayıf noktalarından birisidir. Seni dövenlerden öcünü örnek insan olarak da alabilirsin.

OKUL

Okul benim cici yavrum
Okul cennet meyvesidir
Okuldadır türlü san'at
Medeniyet membasıdır.
Okuldadır cümle varlık
Hiç bir türlü çekmen darlık
Okuldadır dirlik birlik
Birlik yurdun ihyasıdır.
Yürü yavrum okuluna
Altın bilezik koluna
Hem kızına hem oğluna

ilim irfan yuvasıdır.
Okul yurdun can damarı
Okul korur namus arı
Okul istikbal yolları
Görenlerin görmesidir
Okul bilir doğru yolu
Okuldur yurdun temeli
Mürşit ilimdir bilmeli
Bu ses Ata'nın sesidir.
Oku, çalış, bu hidayet
Mesut olur yaşar hayat
Veysel der ki ve nihayet
Okul ilim deryasıdır.

Âşık Veysel

OSMAN BAYMAK'IN ANISINA

Eylül ayı Kosova Türk edebiyatının tanınmış şairi ve yazarı Osman Baymak'ın ölüm yıldönümü. Bu vesile ile BAY yayını kapsamında çıkardığı dergi ve kitaplarla Türk edebiyatının gelişip yayılmasına önemli katkılarda bulunan Osman Baymak'ı okurlarımız için yayınladığımız bu iki güzel şiiri ile yad ediyoruz....

aşk denen o koskoca aşık'a

- aşık ferki'ye

kendi benliğinde okunan şiir
söylenen türkü
bir sevgi midir uzanan
sen ne dersin
"destiden ferkiyâ içmiş şarabı"
ne kanla ilgisi var ne canla
bi tek saziyla açar konağı
deli-divane gibi
"pürzerrin şehrinde yazdı feriyâ"

D

D harfi neye benzer?
D harfi Evrim'e benzer
Devrim'den türemiştir çünkü
Damarında akan kandır.

D harfi denize benzer
Deryadır,
Deniz mavisini,
Deniz kızını bekler durur.

D harfiyle defne dalını taşır
Destan yazar,
Dedesinin masalını dinler,
Deli divane olur.

D harfiyle diyar diyar gezer,
Dört nala koşar aydınlığa,
Dize dize şiir yazar,
Dizinde uyur annesinin, düş görür Evrim.

YENİ KİTAPLAR

Değerli okurlarımız, bu sayımızda sizlere geçenlerde biri Türkiye'de, biri Arnavutluk'ta, diğeri Kosova'da yayınlanan ve bizlerle de ilgisi olan üç değerli edebi araştırma-inceleme ve değerlendirme kitabını tanıtacağız.

"Bir Vatan Kaybettiler"

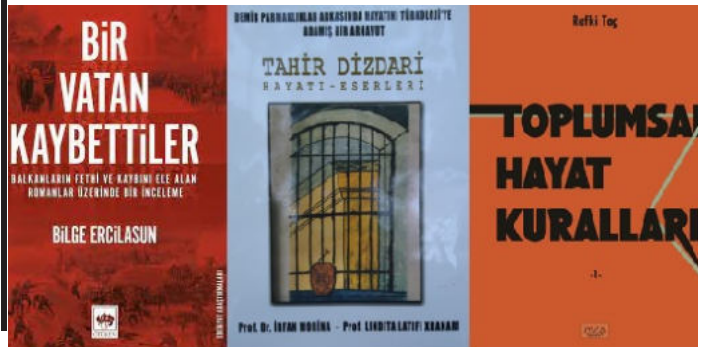
Türkiye'de en önemli edebiyat hocaları ve araştırmacılarından biri sayılan Prof. Dr. Bilge Ercilasun'a ait. 2020 yılının sonuna doğru İstanbul'da "Ötüken" Yayınları arasında çıkan "Bir Vatan Kaybettiler" adlı eserde değerli araştırmacı yazar ve akademisyen Bilge Ercilasun Balkanların fethi ve kaybını ele alan romanları inceliyor. Bu dev eserin bizi ilgilendirip sevindiren tarafını ise konuyla ilgili olarak tanınmış Türk yazarları tarafından çeşitli dönemlerde yazılıp yayınlanmış yaklaşık 130 roman arasına yazarımız Reşit Hanadan'ın Başka Olur Rumeli'nin Harmanı, Elveda Hüdavendigar Diyarı ve Rumeli'den Çıktık Yola adlı romanlarına da yer verip incelemesi oluşturuyor.

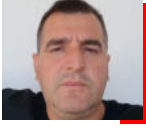
"Tahir Dizdari-Hayatı ve Eserleri"

Bu arada dergimizin Yayın Danışmanı da olan değerli hocamız Prof. Dr. İrfan Morina'nın geçenlerde YTB'nin maddi katkısı, YTB Başkanı Abdullah Eren'in sunuş yazısıyla Arnavutluk'un başkenti Tiran'da "Fan Noli" Yayınları arasında çıkan "Mahmut Dizdari-Hayatı ve Eserleri" adlı biyografik, araştırma, inceleme kitabı da önemli bir eseri oluşturuyor. Bu kitapta Türk halkı ile yüzyıllarca süren birliktelik çerçevesinde Arnavutçaya giren Türkçe kelimelerle ilgili övgüye layık çalışmaları kapsamında Türkçe Arnavutça Sözlük'ü de kaleme alan /1900-1972 yılları arasında yaşamış/ ünlü Arnavut Türkolog Mahmut Dizdari'nin yaşamı, çalışmaları ve eserleri konu ediliyor. Değerli hocamızı günümüz Arnavut Türkologlarından Prof. Dr. Lindita Latifi Khanari ile birlikte hazırladıkları bu kitabı için kutlarız.

"Toplumsal Hayat Kuralları"

Avukat-yazar Refki Taç'ın "Toplumsal Hayat Kuralları" adlı kitabı bugünlerde baskıdan çıktı. Dergimizin de yazı kurulu üyesi olan Refki Taç bu kitabında toplumsal ve sosyal konular üzerinde duruyor. Söz konusu kitap Prizren'de etkinlik gösteren İmza Dergisi Yayınları arasında çıktı.

OKULLARIMIZ ÖĞRENCİLERİ BEKLİYOR

Her yıl olduğu gibi 1 Eylül'de başlaması gereken ama korona salgınının artması nedeniyle Kosova Eğitim Bilim Teknoloji ve İnovasyon Bakanlığı'nın almış olduğu karara göre 13 Eylül tarihine, ancak salgının azması üzerine tekrar ikinci kez 27 Eylül tarihine ertelenen 2021/22 Eğitim öğretim yılı başlayınca üç aylık yaz tatilinin ardından Mamuşa'daki Anadolu İlkokulu ile Atatürk Lisesi'nin avlularını da şen şakrak öğrenci sesleri kapladı. Belediye Eğitim Müdürlüğü'nün girişimiyle yaz ayları boyunca tadilatları yapılan okul binalarında korona salgınına karşı gerekli hijyen önlemlerinin de alınmasının ardından derslere hazırlıklı bir şekilde başlandı.

Anadolu İlkokulu

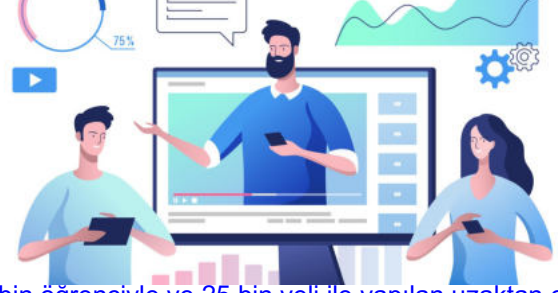
2021/22 eğitim yılında Mamuşa Anadolu ilkokulu 1. sınıflarına 70 öğrenci kaydını yaptırmış bulunmaktadır. Zübeyde Hanım Ana okuluna gelince buraya kayıt yaptıran öğrenci sayısı 38 iken Karma engelliler sınıfında 5 öğrenci kaydını yaptırmıştır. Bu öğretim yılı başında Eğitim Bakanlığı tarafından ücretsiz olarak sağlanan Türkçe ders kitaplarından bir kısmı okullara teslim edilmiş olduğunu da burada belirtmekte yarar var. İlkokulumuzda kadro sıkıntısı bulunmamaktadır. Öğretmenlerimizin tamamı üniversite mezunu olup kendi branşında eğitim vermekteler.

Atatürk Lisesi

Atatürk Lisesi'ne gelince bu öğretim yılı başında lisemizin birinci sınıflarına kayıt yaptıran öğrenci sayısı 45 civarındadır. Yeni kayıtlarla birlikte bu sayının 50'yi bulması beleniyor. Her yıl olduğu gibi bu yıl da lisede biri sosyal, diğeri fen kolu olmak üzere iki birinci sınıf açılmış bulunmaktadır. Lisemizde de kadro durumu menün edicidir. Öğretmenlerin hepsi de üniversite mezunu /bazıları mastır unvanı sahibi/ olup kendi branşlarında ders yapmaktadırlar. Lisemizde sıkıntısı giderilemeyen tek sorunu Kosova müfredatına göre hazırlanmış Türkçe ders kitaplarının yokluğu oluşturuyor. Bu yüzden derslerin çoğu bir öğretim yılında da Türkiye baskısı ders kitapları kullanılarak veya dikte yöntemiyle yapılmak zorunda kalınacak.

Uzaktan eğitim faydalı mı?

13 bin öğrenciyle ve 25 bin veli ile yapılan uzaktan eğitim araştırmasının sonuçları açıklandı. Raporda dikkat çekici sonuçlar yer alırken, araştırmanın en önemli kısmı ise öğrencilerin online eğitimi gelecekte de isteyip istemediği oldu. Faydalı olup olmadığı tartışılırken, öğrencilerden, öğretmenlerden ve velilerden bu sorunun yanıtı geldi. Bahçeşehir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi tarafından öğrenciler, öğretmenler ve velilerle yapılan anket, İstanbul, İzmir, Antalya ve Kocaeli illerinde gerçekleştirildi. Araştırma kapsamında görüşülen öğrencilere göre, online eğitim her ne kadar faydalı olsa da, yüz yüze dersler daha etkili. Öğrenciler aynı zamanda gelecekte de bazı derslerin online olmasından yana. 10-20 Nisan tarihleri arasında yapılan araştırmanın detayları ise dikkat çekici. İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNE GÖRE 'YÜZ YÜZE EĞİTİM' ETKİLİ

4 bin 435 ilkokul öğrencisiyle yapılan görüşmeler çerçevesinde; öğrencilerin yüzde 75'i öğrenmek için yüz yüze iletişime ihtiyaç duyduklarını belirtti. İlkokul öğrencileri yüzde 65 oranla devam eden uzaktan eğitim derslerinden memnun olduklarını söylerken, yine öğrencilerin uzaktan eğitim sürecince verilen ödevlerin yüzde 80'inin zamanında ve yüzde 85'inin ise kendisinin yaptığını ifade etti. Okulda verilen ödevler için verilen yanıtlar yine aynı sırayla, yüzde 75 ve yüzde 78 oldu. Araştırma sonucuna göre, genel olarak ilköğretim öğrencileri uzaktan eğitimi kendileri için etkili ve öğretici buluyor. Ancak, yüz yüze eğitimle karşılaştırmalı olarak tercihleri ile yatkınlıkları sorulduğunda öğrencilerin çoğunluğunun 'yüz yüze okulda eğitimi' tercih ettiği ve yüz yüze eğitimin 'daha etkili, öğretici olduğunu' belirttiği ifade edildi. LİSE VE ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİ UZAKTAN EĞİTİME DEVAM ETMEK İSTİYOR

Araştırma aynı zamanda 9 bin 524 ortaokul ve lise öğrencisiyle de yapıldı. Raporda yer alan önemli kısımlar ise şu şekilde; uzaktan eğitim ile derslerin devamlılığı söz konusu olduğunda öğrencilerin yüzde 53'ü uzaktan eğitim ile derslerine devam etmeyi isterken, yüzde 22'sinin konuyla ilgili karsız olduğu belirtildi. Uzaktan eğitim ile yapılan derslerde motivasyon konusunda, öğrencilerden yüzde 51'inin motive olmakta zorlandığı belirlendi. Uzaktan eğitimin yüz yüze eğitim kadar etkili olma durumu sorulan öğrencilerin yüzde 62'si etkinliğin, yüz yüze eğitim kadar etkili olmadığını düşünüyor. Fakat uzaktan eğitimin geleceğin eğitimi olacağı konusunda öğrencilerin yüzde 40'ı bu düşünceye olumlu bakmakta. Araştırmanın genel sonucu ise şu şekilde belirtildi, "Ortaokul-lise öğrencilerinin aldıkları uzaktan eğitim sürecini yararlı buldukları, uzaktan eğitim sürecinde yapmaları gereken sorumlulukları taşıdıkları, öğretmenlerinin verdikleri eğitimin yeterli olduğunu ve uzaktan eğitim ile bazı derslerine devam etmek istedikleri ortaya konmuştur."

Ruşdi Şala, Mamuşa Merkez Camii İmami:

Hız. Muhammed'in Doğumu Mevlid Kandili

Yüce Allain habibi ahir zaman Peygamberi Hz. Muhammed s.a.v Rebiülevvel ayının on ikinci Pazartesi gecesi sabaha karşı Mekke-i Mükerrreme'de dünyaya teşrif etmişlerdir. Bu pek mühim hadisenin oluşu Miladi 571 yılına denk gelmiştir. Dedeleri-

nin arasında babadan evlada gelen bir nur vardı. Bu nur nihayet Resulü Ekrem s.a.v efendimize intikal etti ve mübarek yüzlerinde parlamaya başladı. Peygamberimiz s.a.v.'nin doğumuyla kıyamete kadar devam edecek nurlu bir devir açılmıştır. Bütün peygamberler bir kavme veya bir memlekete ya da belli bir zamana gönderildikleri halde Hz. Muhammed s.a.v Efendimiz ise kıyamete kadar bütün insanlığa ve bütün dünyaya peygamber olarak gönderilmiştir. Sevgili peygamberimiz s.a.v bütün insanlığa en büyük bir nimettir. Yüce Rab-bimiz Kuran-ı. Kerim'de şöyle buyuruyor "Handolsun ki Allah müminlere büyük bir lütufta bulundu. Zira daha evvel apaçık bir sapıklık içinde bulunuyorlarken onlara kendi içlerinden, kendilerine Allah'ın ayetlerini okuyan kendilerini temizleyen ve kendilerine kitap ve hikmeti öğreten bir

peygamber gönderdi. "

Hız. Muhammed s.a.v'l bizzat gören uğrunda canını ve malını feda etmekten bir an bile şüphe etmeyen ashabı Yasin Radi-yallahu anhüm hazretlerinin yanında daha sonraki devirlerde ve günümüzde de bütün Müslümanlar derin bir aşk ve engin muahbbetle ona bağlanmışlar ve bu doğum gecesinin ulvi hatırasını gönüllerinde yaşatmışlar ve yaşatmaktayız. Bir

hadiste "Benden sona bir takım insanlar gelecektir ki onların her biri beni görmek için ehlini ve malını vermeye can atacaklar. Efendimiz s.v.a in doğduğu gecede bazı olaylar da ceveyan etmiştir. Mesela Mecusilerin bin yıldır yanmakta olan ateşi sönmüştür. Save gölünün suyu kurudu. Semave vadisini sel bastı. Medine'deki Sasani sarayının 14 burcu, sütunları yıkıldı.

Sevgili Müslümanlar., önümüzdeki günlerde, 17 Ekim tarihinde yeni bir Mevlid Kandili ile Peygamber Efendi'mizin doğumunu Kuran'ı Kerim okuyarak, O'nun için yazılıp bestelenmiş ilahiler okuyarak

kutlarken Müslümanlar bir kez daha peygamberimizin sevgisiyle coşacaklardır. Mevlid Kandili'nizi şimdiden kutlar, daha nice nice kandiller görüp yaşamınızı dile-riz.

Fikret Mazrek, Mamuşa “Atatürk” Lisesi tarih-coğrafya öğretmeni:

MAMUŞA'DA TOPRAK VE EKOSİSTEM

“Dost dost diye nicesine sarıldım
Benim sadık yarım kara topraktır”
Aşık Veysel

Coğrafi açıdan deniz seviyesinden 400 metre yükseklikte bulunan Mamuşa Kosova'nın batısında, Prizren şehrinin kuzeyinde yer alıp halkını genelde Türklerin oluşturduğu kasaba özelliğine sahip bir yerleşim yeridir. Mamuşa'nın toprak ve bitki örtüsü iklim ve mikro iklim özelliklerine bağlı olarak farklılıklar göstermektedir. Kosova'nın genel ve karakteristik iklim tipi Continental Polar Cold (CPc) sert karasal soğuk iklim olduğundan bu iklimin Mamuşa'daki etki ve özelliklerini daha çok Continental Polar (CP) karasal iklim olarak görürüz. Bunun temel nedeni Kosova coğrafyasının kuzeyi, güneyine kıyasla daha yüksek olmasına dayanır. Karasal iklimin beraberinde bitki dağılışıyla toprağın çözülmesi ve oluşumu da doğrudan ilişki içerisindedir. Karasal iklimin başlıca karakteristik özelliklerini şöyle sıralayabiliriz:

Yazlar sıcak ve kurak, kışlar soğuk ve kar yağışlıdır. Yıllık yağış miktarı azdır. Yıllık ve günlük sıcaklık farkları yüksektir. Bitki örtüsü step ve bozkırdır. Gece ile gündüz ve yaz ile kış arasındaki sıcaklık farkı fazladır. Kara ikliminde en fazla yağış ilkbaharda, en az yağış yazın düşer. Ortalama yağış 287,3 - 596,8 mm'dir. Yıllık yağış miktarı, 500-600 mm'dir. Kış mevsimi çok karlı ve dondurucu geçmekle beraber, yaz mevsiminde şiddetli kuru sıcaklar egemendir. Yıllık ortalama sıcaklık, 10 °C, kış sıcaklığı, -1,4 °C, yaz sıcaklığı ise, 30-35 °C'dir. Tarım ürünlerine buğday, tahıl vb. tarım ürünleri örnektir.

Mamuşa'da toprak tipleri

Tarımcılığın aktif olarak yapıldığı Mamuşa'da zonal, A zonal, ve intra zonal topraklardan örnekler vardır. A zonal toprak tiplerinden en belirgin olan alüvyal toprak tiplerine Topluva deresi boyunca taşkınların yaşanmasıyla birikmiş bol mineralli toprak tipleri, ki Mamuşa da bunlara halk ağzıyla Tinya toprakları denir. taban su seviyesinin yüksek olduğu bu sahalarda verimli tarım arazileri ile yıl boyunca yüksek miktarda ürün elde edilir. Bir diğer azonal toprak tipi olan kolüvyal depolar ise Mamuşa'nın batı ve kuzey batısındaki tepelerde bulunan toprak tipleridir. Buralarının daha çok meyve dikiminin elverişli olduğu sahalara olarak söylenebilir. Diğer azonal toprak tipleri olan litosol, regosol, moren ve lös'ler bulunmaktadır. Zonal toprak tipleri ise kahverengi orman toprağı ve çenezyumlar oldukça yaygın şekilde gö-

rülmektedir. Mamuşa'nın batı ve kuzey batısındaki arazilerde görülen kahverengi topraklar orman altı toprak tipini teşkil eder. halk arasında “Simunisa” diye adlandırılan Çernezyumlar ise Mamuşa'nın güneyinde, buranın ilk yerleşim alanı olarak da bilinen “Nistra” adlı kısmında bulunur. Dünyanın en verimli toprak tipleri olarak bilinen çernezyumlar özellikle mera alanları ve hayvancılık için elverişlidirler. İntra-zonal toprak tiplerinden ise kalsimorfik topraklardan vertisoller ve rendzinalar Mamuşa'nın özellikle yerleşim birimlerinin bulunduğu yerlerde oldukça yaygın olarak dağılmışlardır.

Ekosistemin dağılışı

Bitkilerin dağılışındaki temel faktör iklimin karasal olmasından kaynaklanmaktadır. Karasal iklimin etkisiyle bitkiler ince yapraklı ve kalın yapraklı olarak hüküm sürer. Kalın yapraklılar kışın yaprağını dökerken, ince yapraklılar ise stomalarını kapatarak kışın yeşil görünürler. Kalın yapraklılar akasya türünün en çok bilineni ve en yaygın olduğu söylenebilir. Bunun dışında söğüt, kavak gibi ağaçları ise suyun taban seviyesinin yüksek olduğu yerlerde veya dere kenarlarında görebiliriz. Orman sınırında ise meşe karaçam, ceviz, kiraz, vişne, armut, elma, incir vs. gibi ekosistemin bu coğrafyada hüküm sürdüğünü söyleyebiliriz. Buna ilaveten karasal iklim özellikleri ekosistemi ve toprak tiplerine etki ettiği kadar tarımcılığı da etkilemektedir. Güneş sistemindeki (ortalama 11 yıl) patlamalar otuz üç yılda bir iklimde kaymalar gösterdiğinden tarımda değişimlerin oluşmasına neden olmuştur. Bunu son yirmi yıla içerisinde ürün yetiştirme konusunda seracılığın ön plana çıkması da göstermektedir.

Mamuşa'dan bir görüntü

Korona aşısı süreci başarıyla devam ediyor

Mamuşa'da aşı olanların sayısı 2000'in üzerinde

Kosova genelinde olduğu gibi Mamuşa'da da son aylarda korona salgınına karşı yürütülen

mücadele çerçevesinde aylar önce başlatılan aşı süreci tüm hızıyla sürdürülüyor. Mamuşa Aile Sağlık Merkezi'nde uygulanan aşılama süreci konusunda bilgi almak amacıyla buradaki yetkililere baş vurduk. Konuyla ilgili olarak bilgisine başvurduğumuz Mamuşa Aile Sağlık Ocağı görevlisi Uzman Doktor Eyüp

Dr. Eyüp Mazrek

Mazrek, halkın aşı olması gerektiğinin altını özellikle çizerken ellerimizi sık sık yıkamamızı, maske, mesafe kurallarına dikkat etmemizi ve ellerimizi yüzümüzden

uzak tutmamız gerektiğini de sözlerine ekledi. Aşı olmanın faydalarına dikkat çeken Uzman

Doktor Eyüp Mazrek, aşı olanların, aşı olmayanlara göre bu hastalığı %80 oranında daha hafif geçirdiğini söyledi.

Mamuşa Sağlık Ocağı aşılama yetkilisi Başteknisyen

Rıdvan Mazrek'ten aldığımız bilgilere göre Mamuşa halkının son zamanlarda aşılana yoğun bir ilgi gösterdiğini öğrendik. Bu yüzden aşı çalışmalarını iki vardiyada sürdürmek zorunda kaldıklarını belirten ve şimdiye kadar her hangi bir

Tekniksyen Rıdvan mazrek

sorun yaşamadıklarını söyleyen Rıdvan Mazrek, ellerinde Mamuşa halkına yetecek kadar Pziffer-Biontech tipi aşısı olduğunu da söyledi. Şimdiye kadar 2000'nin üzerinde vatandaşa aşı yaptıklarını söyleyen yetkili, "Aşı olmayanlara ne söylemek istersiniz?" şeklindeki sorumuz üzerine bize "Daha sağlıklı ve iyi bir yaşam için lütfen aşı olun, aşı olun, aşı olun..." cevabını verdi.

Gülhan Krüezi

Mamuşa Anadolu ilk ve orta alt okulu öğrencilerinden şiir ve resimler

OKULUM

Bir iki derken
Yıllar birbirini kovalar
Çok şey öğrendim senden
Benim güzel okulum.

Her yerden daha güzel
Bizim için burası
Seninle hep coşarız
Benim güzel okulum.

**Yelda mazrek
VII-1**

ANNE SEVGİSİ

Sevgili anneciğim
Benim kurtarıcı meleğim
Benim arkadaşım, sırdaşım, özelim
Benim kahramanım!

Düştüğümde koşan
Yaralarımı sarmaya çalışan
Benimle birlikte ağlayan
Benim güzel annem

Benim ilk öğretmenim
Benim ilk değerlim, mücevherim
Benim ilk kahramanım
Benim güzel annem

Anneler özeldir
Anneler güzeldir
Anneler çiçektir
Ana aşktır

**Erva EREN
II-3**

İLK BAHAR

Bir çiçekle bahar olmaz
Ama her bahar bir çiçekle başlar
Bahar olan dillerin çiçekleriydi sözleri
Yağmur olan ellerin toprağıydı gülleri

Yeşildir beni huzura ulaştıran,
Yeşildir beni mutluluğa koşturan
Umutlarımız ilkbahar ile yeniden yeşerecektir
Hayat gibi ömür gibi

**Cavit Taç
VII-1**

Hızır Erden
VI-3

MASALCI BABAANNE

Bir akşam yine karanlık
Yine yorgun beden
Bir akşam yine toplandık
Yine yorgun gözler

Canımıza tak etti artık
Babaanne, masal anlat bize
Söz verdi
Yarın akşam anlatırım diye.

Babaanne başladı anlatmaya
Dedesinden, amcasından duyduklarını
Belli ki hatırladı eski günleri
Çocukluğum pek neşeli geçti dedi

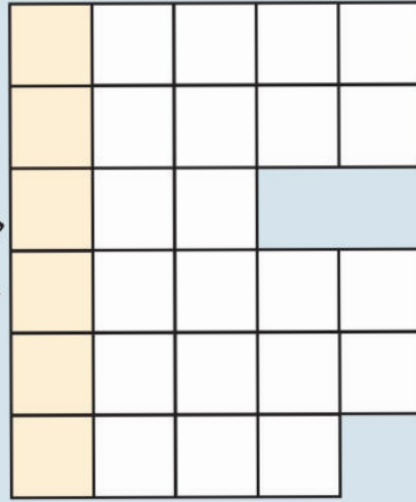
Başladım düşünmeye
Acaba kim daha şanslı
Masalcı babaanne mi?
Yoksa bizler mi?
**Hayrunnisa EREN
IV-2**

Melisa Taç

Karınca Kadir ve Esmâ, valizlerini hazırlamışlar. Belli ki yolculuk var. Acaba nereye gidecekler? Aşağıdaki bulmacayı çözüp anahtar kelimeyi bulun.

BULMACA

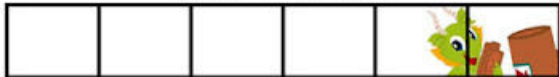
BİL BAKALIM HANGİ
ENERJİYİM ?

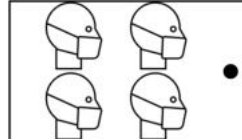
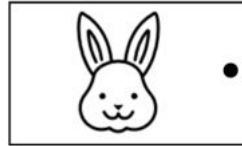
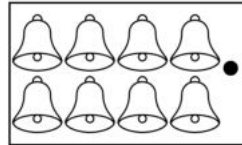
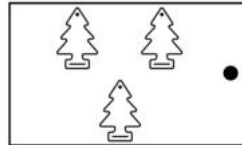
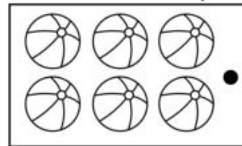
Y D I N L N A A A M

M S I N A I

SAYI EŞLEŞTİRME ETKİNLİĞİ

• 8

• 1

• 4

• 6

• 3

Türkiye’de Üniversite Okumak Bir Başka Oluyor

Türkiye üniversitelerinde okumaya giden onlarca öğrencimiz bulunmaktadır. Hayata yeni bir başlangıç, bilgi, birikim edinme, araştırma, sorgulama, dünyaya farklı pencerelerden bakabilme, kendi ayakları üstünde durabilme adımlarını atmaya hazırlanan öğrencilerimize Türkiye üniversiteleri; kaliteli bir eğitim imkanı sunmaktadır. Modern dünyanın en

önemli parametrelerinden biri eğitimidir. Eğitimin önemi günden güne artmaktadır..Eğitim eskiden yaşama hazırlık süreci, meslek edinme süreci olarak algılanmaktaydı. Şimdi ise eğitimin işlevi bundan çok daha ötesidir. Eğitim yaşamla bağ kurmanın en önemli yoludur. İnsanoğlu yeryüzüne ilk ayak bastığı andan itibaren araştırmak, öğrenmek istemiştir. Bu onu insan yapan en temel özelliklerinden biridir. Günümüzde eğitim artık yaşam boyu devam eden ve sürekli ilerleyen ucu açık bir süreçtir. Yaşadığımız çağın bilgi çağı olması, bilginin insanda son derece büyük farklar oluşturduğunun keşfedilmesi eğitimin önemini artırmıştır.

2021 öğretim yılında Mamuşa’dn 6 öğrencimiz Türkiye üniversitelerinde burslu olarak okuma hakkı kazanmıştır. Bu şanslı öğrencilerimiz şunlardır: Aysun Şala, Emel Bütüçi, İrem Taç, Nazar Morina, Nuriye Krüezi ve Şeyma Mazrek. Bu şnslı öğrenciler arasında bazılarıyla üniversite hayatı ile ilgili düşüncelerini aldık. Bize şunları söylediler:

Nuriye Krüezi: Birinci tercihim olan Trakya Üniversitesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon bölümünde burslu olarak eği-

tim alma hakkını kazandım. Bana göre üniversite hayatı kişinin birey olmaya adım attığı, kendi alanını çizdiği önemli bir dönemi içermektedir. Öz irademle seçtiğim bu yolda üzerime düşen sorumlulukları yerine getirmek, çok çalışıp, başarılı bir eğitim hayatı sürdürmek şimdilik hayallerimi kapsayan en önemli unsurlar. Kendimi olabildiğince geliştirmek, farklı kültürlerden, ülkelerden yeni insanlar tanımak, dünyaya farklı pencerelerden bakmak istiyorum. İnaniyorum ki farklılıklar bize renk katan zenginliklerdir. Trakya üniversitesinin ulus-

lararası öğrencilere sahip olduğunu düşünüyorum. İlaveten

Boğaziçi Üniversitesi

mezun olduktan sonra mesleğimi icra ederek ülkeme hizmet etmek istemekteyim. Bana bu imkânı sağlayan YÖK’e çok teşekkür ederim.

Aysun Şala: Çanakkale 18 Mart Üniversitesi’nde burslu olarak ,istediğim bölümde eğitim görme hakkını kazandım. Mezun olduktan sora ülkeme dönüp halkıma güzel bir şekilde hizmet vereceğim.

Emel Bütüçi: Trakya Ünivesitesi Odyoloji bölümünde eğitim görmek için YÖK bursunu kazandım. Eğitim hayatım boyunca başarılı olacağımı düşünüyorum. Hayalim kendi ayaklarım üzerinde durabilen bir birey olmak ve lisans eğitimimi tamamladıktan sonra ülkeme geri dönüp öğrendiklerimi uygulamaktır.

Sakarya Üniversitesi

Biz de Mamuşa Dergisi olarak bu şanslı öğrencilerimizin yanı sıra bütün öğrencilerimize hayallerini gerçeğe dönüştürecek başarılarına ulaşmalarını diliyoruz.

Adem Şala

GALASI YAPILAN “SAKLI YÜZLER-BOSNA” FİLMİ SİNEMALARDA

Mamuşa doğumlu Gökhan ve Ayhan Tunalıgil kardeşlerin girişimleriyle geçen yıl çekilen “SAKLI YÜZLER-BOSNA” adlı sinema filminin galası geçenlerde Bursalı yönetici, sanatsever, medya mensuplarının da katılımlarıyla Bursa Tayyare Gösteri Merkezi Salonu’nda yapıldı. Bosna Savaşı sırasında Müslüman Boşnakların maruz kaldıkları acıların dile getirildiği filmin galasında Bosna-Hersek’in Ankara Büyükelçisi Adis Alagiç, Saray Bosna Belediye Başkan yardımcısı Amina Dervişbegoviç ile Bursa Büyük Şehir Belediye Başkanı Alinur Aktaş hazır bulundular. Gala sonrasında gerçekleştirilen konuşmalarda övgüyle söz edilen filmin Türkiye genelindeki sinemalarda izleyiciyle

Filmin afişi

buluşmasının ardından Bosna ile Kosova’da da gösterilmesi gerektiği dile getirildi.

Mamuşa doğumlu Gökhan ile Ayhan Tunalıgil kardeşlerin girişimiyle Bursa ve yöresinde çekilen “Saklı Yüzler-Bosna” adlı sinema filminde başrolleri de girişimleriyle filmin çekilmesine ön ayak olan Mamuşa doğumlu hemşerilerimiz Gökhan Tunalıgil ile Ayhan Tunalıgil kardeşler paylaşıyor. Tolgahan Hançer, Mehmet Dindar, Adem Kılıç, Dilara Yılmaz, İsmail Hocaoglu, Kübra Kazdal, Ergin Taç, Serpil Koçoğlu, Kubilay Bekar ve Ayla Ileskovci adlı genç sanatçıların yer aldıkları filmde Türk medyası da övgüyle söz ediyor.

Kosova’daki ilkökul ile lise eğitimlerinin ardından Türkiye’de diş hekimliği eğitimi gören Gökhan ile Ayhan Tunalıgil kardeşler üniversiteden mezun olduktan sonra ailece göç ettikleri Türkiye’nin Bursa kentine yerleştiler. Burada açtığı özel diş kliniğinde diş hekimi olarak çalışırken sinemaya da merak saran Gökhan Tunalıgil kardeşi Ayhan Tunalıgil’in yazdığı senaryoya göre Haktan Özkan ile birlikte yönettikleri ve bu arada başrolü de oynadığı filmle ilgili olarak yaptığı açıklamada diğerleri arasında şunları söylüyor:

- Bu film doğduğumuz ve savaş döneminde büyüdüğümüz, parçalanan Yugoslavya’ya, Bosna ve Kosova’ma gönül borcumdur. Savaşın bende ve

kardeşimde bıraktığı izleri senaryoya döktük. Bu filmi büyük bir özveriyle çalışarak çektik. Herkesin bildiği gibi 1992-95 yılları arasında Avrupa’nın göbeğinde ve

Bosna - Hersek Ankara Büyükelçisi Adis Alagiç ile Bursa Büyük Şehir Belediye Başkanı Alinur Aktaş filmin baş rol oyuncusu Gökhan Tunalıgil’e plaket sunlarken görülüyorlar

Birleşmiş Milletler Örgütü’nün koruması altında olmasına rağmen Bosna’da büyük bir vahşet yaşandı. Sırp askerleri tarafından Müslüman Boşnaklara karşı soykırım yapıldı. “Saklı Yüzler- Bosna” filmi daha önce bu konuda yapılmış filmlerin aksine Bosna’daki soykırımı gerçek bir dille anlatırken savaş sonrasında devam eden adaletsizlikleri de bütün çıplaklığıyla gözler önüne seriyor. Bir sanat eseri ortaya koymak için bazen imkansız denemek gerekir. Film, endi maddi imkanlarımız ve kısıtlı bir bütçeyle gerçekleştirdik. “Saklı Yüzler-Bosna” filmi kendi özü ve yaşanmışlıklardan güç alarak ortaya çıktı. Bu olayların devamını, hatta

Filminden bir sahne

daha büyük ve daha acı olayları çalışmalarını başlattığımız “Saklı Yüzler-Kosova” adındaki ikinci filmimizde anlatacağız.

Çektikleri filmin Türkiye’nin ardından Bosna ile Kosova sinemalarında da gösterime girmesini arzu ettiklerini söyleyen bu konuda girişimlerde bulunduklarını belirten Gökhan ve kardeşi Ayhan Tunalıgil ile filmde rol alan diğer oyuncular da Mamuşa Dergisi olarak tebrik ederken başarılarının devamını diliyoruz.

Bu film 27 Ekim tarihinden itibaren Türkiye genelinde sinemalarda gösterime girecek.

Santraç Oyunu Mamuşa'da Giderek İlgi Görüyor

cünü, genel bilgisini, analiz ve sentez yapma özelliklerini, planlama yeteneklerini, kavrama güçlerini, sözlü muhakemelerini, hafızalarını, problem çözme kapasitelerini, hızlı ve mantıklı düşünebilme karar alabilme süreçlerini olumlu etkilediği bilimsel deneylerle kanıtlanmıştır. Bunun sonucu olarak bir çok ülke satrancı okullarında ders olarak okutulmasını zorunlu bir ders haline getirmiştir.

Eskiden olduğu gibi günümüzde de Mamuşa'da satranç oyunu tatlı bir muhabbetle oynanmaktadır. Mamuşa Çanakkale Anıtı'nın yanındaki Çay Bahçesi'nde, gençlerimizi, çocuklarımızı, emeklilerimizi, yaşlı amcalarımızı, tarımcılarımızı, kısacası toplumun her kesiminden insanlarımızı

satranç oynarken görebilirsiniz. Satranç masalarında güncel konuların konuşulduğu, tatlı bir muhabbet, bol bol çay, kahve, ikramlaşmalarının olduğu, kahkahaların atıldığı samimi bir ortam vardır. Dolayısıyla eskiden olduğu gibi satranç oyunu günümüzde de gençler ile çocuklarımızın yoğun ilgisini çekmektedir.

Satrancın; çocukların zekasını, hayal gü-

